

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

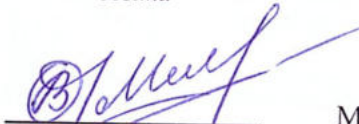
**Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної
діяльності**

Здобувача вищої освіти 6 курсу,
МММ-23-1 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент митної справи»

підпис здобувача вищої
освіти

Іванюк Аліна Ігорівна

Науковий керівник
науковий ступінь вчене звання

підпис керівника

Мельник Олена
Володимирівна,
к.е.н., доц.

Гарант освітньо-професійної програми
науковий ступінь вчене звання

підпис керівника

Гребельник Олександр
Петрович, д.е.н., проф.

Допущено до захисту за рішенням
кафедри митної справи та
товарознавства
протокол від 17.01.2025 № 12

підпис завідувача кафедри

Ткаченко Сергій
Олександрович, к.е.н.,
доцент

Ірпінь 2025

Реєстрація № 4 16.01.2025 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

До захисту 02.01.25 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат попереднього захисту

(оцінка) (дата) (підпис)

Результат захисту

4 (205/2) 12.02.2025 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії:

[підпис] Томасов О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(підпис)

(підпис)

(підпис)

[підпис] Кубасов О.І.
(ініціали, прізвище)

[підпис] Романов С.Д.
(ініціали, прізвище)

[підпис] Михайлов П.І.
(ініціали, прізвище)

1. Зміст
(якість т
його зв'
вміння і
логічній
висновка
2. Дотри
оформл
3. Вчасн
всіх ета
кафедре
4. Рецен

1. Допов
2. Розд
3. Знан
практи
відпові
5. Апро
конфере

ЗАГ

Ош
баль

Ош

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голів комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	--

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ

1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 20			
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10			
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5			
4. Рецензент	від 0 до 5			
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 40			

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 60			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	85		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	4 (добре)	14.02.2024	

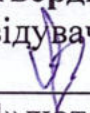
Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент митної справи»

Затверджую

Завідувач кафедри

 А.І. Зубрицький
«04» лютого 2024 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти

Іванюк Аліни Ігорівни

1. Тема кваліфікаційної роботи

Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Затверджена наказом ректора від «27» грудня 2023 р. №1742

2. Строк здачі закінченої роботи 27.12. 2024 р.

3. Мета роботи – теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Об'єктом дослідження є митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Предметом дослідження - теоретичні, методичні та практичні аспекти розвитку механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Базою дослідження є ДМСУ.

Вихідні дані до роботи фінансова звітність підприємства «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження.

4. Перелік графічного матеріалу: Структурно-логічна схема механізмів митного регулювання, динаміка показників зовнішньоекономічної діяльності України, оцінка ефективності митного регулювання у діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна», порівняльний аналіз рівня цифровізації митних процедур, напрями вдосконалення механізмів митного регулювання євроінтеграції.

5. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом) У розділі 1 дослідити сутність та принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, визначити роль Державної митної служби України у регулюванні ЗЕД та оцінити її ефективність, охарактеризувати механізми та інструменти державного митного регулювання в Україні.

У розділі 2 проаналізувати сучасний стан митного регулювання ЗЕД в Україні, оцінити вплив митного регулювання на діяльність суб'єктів господарювання, дослідити проблеми митного регулювання ЗЕД. У розділі 3 вивчити зарубіжний досвід митного регулювання ЗЕД, дослідити перспективи цифрової трансформації митних процедур, розробити рекомендації щодо вдосконалення механізмів митного регулювання в умовах євроінтеграції.

6. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Факт
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	25.09.2023	25.09.2023
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	02.11.2023	02.11.2023
3	Видача завдання науковим керівником	04.02.2024	04.02.2024
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.05.2024	06.05.2024
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	02.09.2024	02.09.2024
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.10.2024	03.10.2024
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.11.2024	23.11.2024
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.12.2024	02.12.2024
9	Попередній захист роботи	21.12.2024	21.12.2024
10	Отримання відгуку керівника роботи	15.01.2025	15.01.2025
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	24.01.2025	24.01.2025
12	Отримання зовнішньої рецензії	31.01.2025	31.01.2025
13	Захист роботи	12.02.2025	12.02.2025

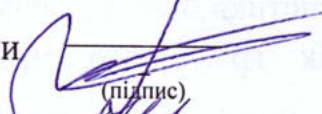
7. Дата видачі завдання «04» лютого 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Мельник О.В.

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Гребельник О.П.

Завдання до виконання отримав
здобувач

(підпис)

Іванюк А.І.

ВІДГУК
керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Кваліфікаційна робота Іванюк Аліни Ігорівни на тему «Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності» присвячена актуальній проблемі удосконалення митного регулювання в умовах євроінтеграції України. Актуальність теми обумовлена необхідністю адаптації вітчизняної митної системи до стандартів ЄС та підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.

Мета дослідження, яка полягає в аналізі механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні на прикладі ТОВ «ІНДІТЕКС Україна», чітко сформульована та повністю досягнута в процесі виконання роботи. Поставлені завдання логічно структуровані та послідовно вирішені у трьох розділах роботи.

Текст роботи повністю відповідає поставленій меті та завданням. Автором проведено ґрунтовний аналіз теоретичних засад митного регулювання, досліджено практичні аспекти здійснення митних процедур та запропоновано шляхи вдосконалення митного регулювання в контексті євроінтеграції.

Здобувач продемонструвала високий рівень опрацювання наукової літератури. У роботі використано широкий спектр сучасних джерел, включаючи наукові публікації провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників, нормативно-правові акти та аналітичні матеріали. Кількість найменувань у списку використаних джерел свідчить про ґрунтовну теоретичну базу дослідження.

Особливої уваги заслуговує проведений автором у динаміці детальний аналіз показників діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна». Здобувач професійно застосувала методи економічного аналізу для оцінки впливу митного регулювання на ефективність діяльності підприємства, що підтверджується наведеними в роботі розрахунками та аналітичними таблицями.

Робота оформлена на високому рівні відповідно до встановлених вимог. Текст супроводжується інформативними таблицями, рисунками та додатками, які значно підвищують наочність представлення результатів дослідження. Зокрема, робота містить додатки з детальними аналітичними даними та SWOT-аналізом.

Висновки та пропозиції, представлені в роботі, є обґрунтованими та мають практичну цінність. Запропоновані автором рекомендації щодо цифровізації митних процедур та вдосконалення пільгових режимів можуть бути використані для покращення механізмів митного регулювання в Україні.

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота може бути допущена до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

Керівник випускної кваліфікаційної
(дипломної) роботи

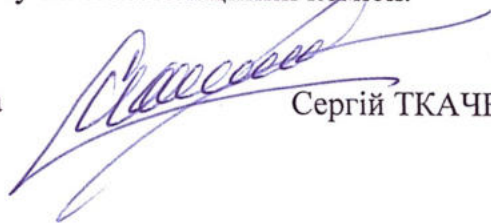

О.В.Мельник, к.е.н., доцент,
доцент кафедри митної справи та
товарознавства

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти Іванюк Аліни Ігорівни після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «17» січня 2025 № 12 та допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри
митної справи та товарознавства

Сергій ТКАЧЕНКО

ННІ економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Іванюк Аліна Ігорівна

Курс/група _____ МММ-23-1 _____

Тема кваліфікаційної роботи:

Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

П. І. Б. наукового керівника

~~Мельник Олена Володимирівна~~

Дата захисту: 12.02.25

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 94,86%
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 5,14%, цитат 1,65%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі

М. Іщук

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу

здобувача вищої освіти ДПУ

Іванюк Аліни Ігорівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

«Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності»
(назва теми)

Актуальність теми

Тема роботи є надзвичайно актуальною, враховуючи сучасні виклики глобалізації, інтеграції України до Європейського економічного простору та необхідність удосконалення митного регулювання. Дослідження спрямоване на розробку рекомендацій для адаптації митних механізмів до сучасних реалій, що є важливим як для митної політики, так і для бізнес-середовища.

Наукова новизна

Наукова новизна роботи полягає у проведенні детального аналізу сучасного стану митного регулювання в Україні, врахуванні зарубіжного досвіду та адаптації його до умов нашої держави. Зокрема, розроблені рекомендації щодо цифровізації митних процедур та підвищення прозорості митної політики є вагомим внеском у покращення митного адміністрування.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу Аналіз проблеми здійснено на високому рівні. Текстовий та табличний матеріал демонструють глибоке розуміння теми та високий рівень володіння аналітичними методами. Особливу увагу варто звернути на аналіз діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна», який чітко демонструє практичне застосування теоретичних засад роботи.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, митних органів ДМС України

Пропозиції та висновки роботи добре обґрунтовані й мають високу практичну цінність. Рекомендації щодо вдосконалення митних механізмів можуть бути використані в діяльності митних органів та бізнес-суб'єктів, таких як ТОВ «ІНДІТЕКС Україна». Запропоновані рішення сприятимуть оптимізації процесів митного оформлення, зниженню витрат часу та ресурсів, а також підвищенню прозорості імпортерських операцій.

Наявність недоліків

Недоліки роботи є незначними і стосуються здебільшого необхідності більш глибокого порівняння міжнародного досвіду з вітчизняними реаліями, що могло б додатково посилити обґрунтованість деяких пропозицій.

Загальний висновок і оцінка роботи

Випускна кваліфікаційна робота Іванюк Аліни Ігорівни виконана на високому професійному рівні, відповідає всім вимогам до таких робіт, а її результати мають значну практичну цінність для митних органів та бізнесу. Робота заслуговує оцінки «відмінно», а її автор – присвоєння кваліфікації відповідно до освітньо-професійної програми.

Рецензент Директор ОУСНО ТОВ «ІНДТЕКС Україна» Васильєва Альона Олександрівна

Васильєва А.О.

(підпис, М.П.)

(ініціали, прізвище)

«31» серпня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Розвиток механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Метою роботи є обґрунтування та розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Завданням роботи є дослідити сутність митного регулювання, оцінити вплив на діяльність ТОВ «ІНДІТЕКС Україна», запропонувати напрями цифровізації процедур.

Об'єктом дослідження є митне регулювання ЗЕД.

Предметом дослідження є механізми митного регулювання.

Результатами є рекомендації з підвищення ефективності митного адміністрування.

Робота містить 49 сторінок, 10 таблиць, 0 рисунків, список джерел із 71 найменувань.

Ключові слова: митне регулювання, ЗЕД, цифровізація, євроінтеграція.

Рік виконання: 2024.

Рік захисту: 2025.

ANNOTATION

Development of Mechanisms for Customs Regulation of Foreign Economic Activity

The thesis titled "Development of Mechanisms for Customs Regulation of Foreign Economic Activity" focuses on the theoretical analysis and development of practical recommendations for improving customs regulation mechanisms in Ukraine.

The research examines the specifics of customs regulation, the role of the State Customs Service of Ukraine, the current state, and challenges of foreign economic activities. Particular attention is paid to analyzing the operations of "Inditex Ukraine LLC" and exploring opportunities for implementing digital innovations and international experience to enhance customs policy. The study has practical implications for improving customs administration in the context of Ukraine's European integration.

The paper contains 49 pages, 10 tables, 0 figures, and a list of 71 references.

Keywords: customs regulation, foreign trade, digitalisation, European integration.

Year of completion: 2024.

Year of protection: 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	9
1.1 Сутність та принципи митного регулювання ЗЕД	9
1.2 Роль Державної митної служби України в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності	13
1.3 Механізми та інструменти державного митного регулювання в Україні ..	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА».....	18
2.1 Особливості зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА».....	18
2.2 Митні процедури при імпорті продукції ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»....	25
2.3 "Оцінка впливу митного регулювання на ефективність діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна».....	33
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД В УКРАЇНІ.....	41
3.1 Зарубіжний досвід митного регулювання ЗЕД та можливості його імплементції.....	41
3.2 Перспективи цифрової трансформації митних процедур в Україні.....	44
3.3 Шляхи удосконалення механізмів митного регулювання в умовах євроінтеграції	47
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації, коли інтеграційні процеси охоплюють усі сфери міжнародної економіки, митне регулювання відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). В Україні, яка активно рухається у напрямі євроінтеграції, вдосконалення механізмів митного регулювання набуває особливої важливості. Це зумовлено необхідністю забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, адаптації митної політики до стандартів ЄС, а також зміцнення співпраці з міжнародними партнерами.

Митне регулювання є ефективним інструментом реалізації державної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності, адже воно не лише сприяє стимулюванню міжнародної торгівлі, але й забезпечує наповнення державного бюджету, протидію митним правопорушенням та захист національних інтересів. Проте сьогодні Україна стикається з низкою проблем у цій сфері, таких як низький рівень цифровізації митних процедур, недостатня адаптація законодавства до європейських стандартів та низька прозорість митної діяльності. Удосконалення механізмів митного регулювання ЗЕД є необхідною умовою для розв'язання цих проблем та підвищення ефективності економіки.

Метою дослідження є аналіз механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні компанії ТОВ «ІНДІТЕКС Україна».

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачається виконання таких **завдань**:

1. Дослідити сутність, принципи та функції митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Визначити роль Державної митної служби України у регулюванні ЗЕД та оцінити її ефективність.
3. Охарактеризувати механізми та інструменти державного митного регулювання в Україні.

4. Проаналізувати специфіку митного регулювання у діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна» як одного з ключових учасників ЗЕД.
5. Оцінити вплив митного регулювання на ефективність імпорتنих операцій компанії ТОВ «ІНДІТЕКС Україна».
6. Вивчити зарубіжний досвід митного регулювання ЗЕД та можливості його імплементації в Україні.
7. Дослідити перспективи цифрової трансформації митних процедур як чинника підвищення ефективності митної політики.
8. Визначити шляхи вдосконалення митного регулювання в умовах інтеграції України до європейського економічного простору.
9. Розробити практичні рекомендації щодо підвищення прозорості, ефективності та адаптивності митної системи України до сучасних викликів.

Об'єктом дослідження є механізми митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності компанії ТОВ «ІНДІТЕКС Україна».

Предметом дослідження є процеси, інструменти та інститути митного регулювання, а також їхній вплив на ефективність функціонування суб'єктів ЗЕД.

Методи дослідження включають загальнонаукові та спеціальні підходи: системний аналіз для вивчення митних процесів у їхній взаємодії, порівняльний метод для аналізу зарубіжного досвіду митного регулювання, економіко-статистичний метод для оцінки впливу митної політики на результати діяльності суб'єктів ЗЕД, а також метод моделювання для розробки рекомендацій щодо вдосконалення митних процедур в Україні.

Результати дослідження полягають у комплексному аналізі сучасних механізмів митного регулювання України, оцінці їх відповідності міжнародним стандартам та розробці інноваційних підходів до їх удосконалення, зокрема у сфері цифровізації процедур, адаптації до євроінтеграційних вимог та підвищення прозорості митної системи.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення митної політики України, підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю, а також у навчальному процесі для підготовки фахівців у сфері митної справи та ЗЕД.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження і складається з трьох розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел із найменувань та двох додатків. У першому розділі розглядаються теоретичні засади митного регулювання ЗЕД, зокрема сутність, принципи та механізми регулювання. У другому розділі проведено аналіз митного регулювання на прикладі діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна», оцінено вплив митної політики на ефективність компанії. У третьому розділі запропоновано шляхи вдосконалення механізмів митного регулювання в Україні, зокрема на основі зарубіжного досвіду та цифрових інновацій.

Загальний обсяг роботи – 49 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Сутність та принципи митного регулювання ЗЕД

Історично, державна митна політика виступає як перша форма державного регулювання зовнішньої торгівлі. Незважаючи на різноманітність підходів науковців та законотворців, досі не існує єдиної думки щодо визначення митної політики.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «митна політика»

Автор, джерело	Визначення
Митний кодекс України [4]	Система заходів і принципів, яка визначає напрямки державної діяльності в області митного регулювання, економічного розвитку, та інтеграції країни в світову економіку.
М. Лепеха, А. Ревунова [33]	Заходи, спрямовані на оптимізацію використання митного контролю для підтримки національного торговельного балансу та стимулювання економічного розвитку.
Скибінський, О., Сивохіп, П. [54]	Митне регулювання — це регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України.
Є. Курасова [31, с.12]	Діяльність державних політичних інститутів, націлена на виявлення і координацію різноманітних суспільних інтересів через митну систему.
О. Гребельник [13]	Інтегрований набір дій для підтримки економічної незалежності і безпеки країни, забезпечення контролю за державними кордонами і впровадження зовнішньоекономічної стратегії.
І. Бережнюк [11]	Систематичний підхід до формування основних засад митного права та організаційно-економічних принципів.
Д. Приймаченко [50]	Стабільна та організована діяльність, спрямована на визначення і реалізацію державної політики у певній сфері, на захист національних інтересів та безпеки.

Окремо заслуговує уваги підхід О. Гребельника, який найбільш повно відображає сучасне бачення митної політики як багатогранного явища, що поєднує економічні, безпекові та стратегічні аспекти [13]. Водночас визначення Д. Приймаченка робить акцент на важливості стабільності й організованості у процесі реалізації митної політики, що є особливо актуальним у сучасних умовах [50].

З практичної точки зору, оптимальним є синтез нормативно-правового підходу, закріпленого в Митному кодексі, із комплексним баченням, представленим у роботах сучасних дослідників [4]. Такий підхід дає змогу врахувати як формально-правові аспекти митної політики, так і її стратегічну роль у забезпеченні економічного розвитку держави.

При аналізі основ державної митної політики важливо враховувати її інтеграцію в систему державного управління зовнішньоекономічними відносинами, де вона відіграє ключову роль у визначенні стратегій, інструментів та методик ведення митних операцій. Митна політика не є лише теоретичною абстракцією; вона є життєво необхідним компонентом, що впливає на напрямки і ефективність управління зовнішньоекономічною діяльністю. Державна митна політика є одним з вирішальних чинників економічного прогресу України, впливаючи на економіку через ефективне управління відповідними процесами. Ця політика створює організаційно-правову базу, необхідну для підтримки продуктивного економічного циклу в країні, а також зміцнення позицій України в міжнародному розподілі праці та в структурі світової торгівлі. Крім того, вона сприяє створенню умов для адекватного захисту інтересів національних виробників та підвищенню економічної безпеки держави [34].

Формування та реалізація державної митної політики в Україні базуються на ключових принципах, які спрямовані на оптимізацію зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання. Ці принципи включають законність, верховенство права, збалансованість інтересів, прозорість дій держави, та інші важливі аспекти, що забезпечують ефективність митних процедур і справедливе регулювання митних відносин.

Важливо розуміти, що в контексті митної політики об'єктом виступає цілеспрямований економічний вплив митних органів на товари, транспортні засоби, послуги, інтелектуальну власність та осіб, що перетинають митний

кордон. Суб'єктами ж є митні органи, що забезпечують управління та реалізацію економічних відносин у рамках регулювання зовнішньої торгівлі.

Державна митна політика виконує кілька ключових функцій, які є невід'ємною частиною системи управління зовнішньоекономічною діяльністю та спрямовані на задоволення соціальних потреб. Ці функції включають [25]:

1. Фіскальну функцію, що полягає у генерації доходів для державного бюджету через митні платежі.
2. Економічно-регулятивну функцію, яка забезпечує державний контроль над зовнішньоекономічними операціями через тарифне та нетарифне регулювання, з метою захисту національних інтересів.
3. Захисну функцію, що оберігає країну від зовнішніх та внутрішніх загроз, таких як контрабанда, порушення митних правил, захист внутрішнього ринку та екологічна безпека.
4. Контрольно-організаційну функцію, що включає регулювання та контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон.
5. Інформаційно-статистичну функцію, спрямовану на збір та аналіз даних про митну діяльність, що сприяє плануванню та розробці митних процедур.
6. Міжнародно-політичну функцію, яка підтримує міжнародну інтеграцію і співробітництво, а також розвиток митної справи на міжнародному рівні.

Незважаючи на військові дії на території України, викликані повномасштабним вторгненням Росії, українські митні служби продовжують свою роботу [25]. В даний час функціонує понад 200 митних пунктів, які виконують функції пунктів відправлення та призначення, та приблизно 30 автомобільних пунктів пропуску, які також служать для транзитних перевезень. Після оголошення воєнного стану, Державна митна служба працює цілодобово, ефективно виконуючи свої обов'язки.

На законодавчому рівні було прийнято багато нормативно-правових актів, спрямованих на спрощення митного оформлення товарів і транспортних засобів, а також введено певні пільги для імпортерів. Зокрема, спрощено митне оформлення гуманітарних вантажів, внесено зміни до оподаткування легкових автомобілів, автомобільного бензину та дизельного палива [2]. Ці заходи мають на меті забезпечення населення та Збройних Сил України необхідними ресурсами під час воєнного конфлікту.

З моменту введення воєнного стану, також тимчасово призупинено проведення документальних митних перевірок, що стосуються дотримання митного законодавства до його скасування або припинення воєнного стану [7]. Що стосується законодавства, то з 27 липня 2022 року, згідно з Законом України № 2445-IX, було звільнено від оподаткування ввізним митом обладнання для зберігання та транспортування зернових та олійних культур на час воєнного стану та наступні 30 днів після його завершення. Також, згідно з рішенням уряду від 9 листопада 2022 року, від оподаткування ПДВ і ввізним митом звільнено електрогенератори, трансформатори, літєві батареї та інше обладнання, необхідне для підтримки інфраструктури країни під час кризи.

4 червня 2022 року вступило в силу рішення Ради Європейського Парламенту про запровадження тимчасових заходів для лібералізації торгівлі, що розширює можливості українських експортерів у рамках Угоди про асоціацію з ЄС [6]. Заходи включають тимчасове зупинення дії мит на промислову продукцію, систему вхідних цін на фрукти та овочі, всі тарифні квоти на сільськогосподарську продукцію, а також дію антидемпінгових мит на імпорт українських товарів і глобальні гарантії щодо них.

9 червня 2022 року уряд Канади видав розпорядження про звільнення від митних платежів на товари з України на один рік. Хоча більшість українських товарів уже надходили до Канади без сплати мита завдяки Угоді про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA), на деякі товари мита досі застосовувались.

1.2 Роль Державної митної служби України в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності

Ключовою функцією митних органів є регулювання переміщення товарів та особистих речей через кордон. Знання та дотримання митних правил є важливим для уникнення проблем при перетині українського кордону. Основним нормативним документом, що регулює імпорт та митні процедури в Україні, є Митний кодекс України, який віддає перевагу правам учасників зовнішньоекономічної діяльності над державними інтересами [4]. У разі розбіжностей в тлумаченні правил, рішення приймаються на користь суб'єктів, а не митних органів.

Щодо торгівлі з Європейським Союзом, Угода про асоціацію між ЄС та Україною є вирішальною, оскільки передбачає зниження або відміну митних тарифів на товари сторін. В умовах глобалізації та транскордонної торгівлі, належний контроль за переміщенням товарів стає особливо актуальним. Державна митна служба України активно працює над поліпшенням цього контролю, впроваджуючи пілотний проект з постмитного нагляду, що включає рекомендаційні та технічні нововведення.

В умовах повномасштабної війни, що вплинула на багато сфер життя в Україні, включаючи логістику, активне експортно-імпортне спілкування через західні та південні кордони країни є вкрай важливим. Забезпечення безпеки та порядку при перетині кордону контролюється Державною митною службою України (Держмитслужба), яка відіграє ключову роль у цьому процесі [56].

Держмитслужба — це центральний орган виконавчої влади, відповідальний за переміщення товарів через митний кордон України, включаючи комерційні товари, транспортні засоби та особисті речі. Цей орган діє під керівництвом Кабінету Міністрів та Міністра фінансів України, керуючись Конституцією, законами країни, актами Президента та постановами Верховної Ради, а також іншими законодавчими актами [3].

Основне завдання Держмитслужби полягає у захисті економічних інтересів держави і сприянні забезпеченню національної та громадської безпеки. Важливою функцією служби є фіскальна діяльність, що включає збір податків та зборів, що є значним джерелом наповнення Державного бюджету [56].

Загалом, Державна митна служба грає вирішальну роль у сприянні економічному розвитку та стабільності України, захищаючи внутрішній ринок, стимулюючи міжнародну торгівлю та інновації.

1.3 Механізми та інструменти державного митного регулювання в Україні

Регулювання митниці відіграє ключову роль у організаційно-економічному механізмі державного управління в сучасних умовах, оскільки служить не тільки засобом захисту економіки та виконання міжнародних зобов'язань, але й підтримує стабільність міжнародної торгівлі. Ефективно функціонуюча система митного регулювання є важливою умовою для реалізації ефективної та комплексної митної політики в Україні, а також для виконання завдань податковими та зборовими органами у забезпеченні економічної безпеки [12].

В сучасних умовах митне регулювання відрізняється від інших сфер державного управління, таких як податкове чи фінансово-кредитне регулювання, оскільки воно не тільки виконує роль інструменту загальної економічної політики на національному рівні, а й є метою самою по собі. Діяльність міжнародних організацій, зокрема СОТ та інших міжнародних і національних інтеграційних об'єднань, спрямована на створення єдиних підходів до митного регулювання для усунення бар'єрів для розвитку міжнародної торгівлі, що необхідно враховувати при розробці національних нормативно-правових актів щодо регулювання зовнішньої торгівлі [12].

Основними завданнями митного регулювання для забезпечення економічної безпеки України є зниження вразливості економіки до геополітичних ризиків, підвищення ефективності митного адміністрування, захист національних виробників, сприяння модернізації економіки, покращення бізнес-клімату, боротьба з контрабандою та тіньовою економікою. Митне регулювання здійснюється через економічні (тарифні) та адміністративні (нетарифні) методи, які слугують стратегічним цілям економічної стабільності.

Тарифні методи, зокрема митний тариф, дозволяють ефективно управляти зовнішньоторговельними потоками, захищати внутрішніх виробників і наповнювати бюджет. Існують експортні та імпорتنі тарифи: перші обмежують вивезення сировини, а другі захищають національну економіку, регулюють імпорт і стимулюють виробництво для експорту. Імпорتنі тарифи включають преференційні, пільгові та повні ставки, які залежать від торгових угод та відносин з іншими країнами. Окрім регулювання торгівлі, митні тарифи виконують фіскальну функцію, забезпечуючи надходження до державного бюджету.

Адміністративні методи регулювання митно-тарифних відносин включають в себе різні державні правила та нормативи, що впливають на суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності для регулювання їхньої поведінки в інтересах суспільства. Ці методи зазвичай використовуються в країнах з централізовано-плановою моделлю економіки.

Основними нетарифними адміністративними методами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які застосовуються для кількісного обмеження, є ліцензування та квотування. Ці методи використовуються в таких ситуаціях [53]:

7. Коли негативне сальдо платіжного балансу України перевищує 25% від суми валютних вимог держави;
8. Для забезпечення балансу між кількістю імпортованої та експортованої сировини на внутрішньому ринку;

9. Для відновлення порушеної ринкової рівноваги товарів та послуг;
10. Як відповідь на дискримінаційні дії інших держав щодо вітчизняних товарів;
11. У відповідності до міжнародних угод, які передбачають квоти;
12. При добровільному обмеженні експорту товарів до конкретної країни.

Економічні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності базуються на застосуванні фінансових інструментів митної політики, таких як податки, митні збори та інші види платежів. Ці інструменти дозволяють державі ефективно впливати на економічну поведінку суб'єктів ЗЕД, пропонуючи їм зберегти оперативну самостійність в умовах ринкової економіки.

В українському законодавстві використовуються поняття "заходи нетарифного регулювання ЗЕД", що включають законодавчо встановлені заборони та обмеження, не пов'язані з митними тарифами. Ці заходи націлені на захист внутрішнього ринку, громадського порядку, безпеки, моралі, здоров'я людей і тварин, а також на охорону природного середовища і культурної спадщини [61].

Використання нетарифних методів митного регулювання в Україні допомагає мінімізувати ризики в зовнішньоекономічній діяльності. Наприклад, застосування експортно-імпортних заборон захищає життєдіяльність держави від негативного впливу небажаних товарів. Квоти на імпорт та експорт дозволяють уникнути ризиків торговельного дисбалансу, регулюють попит і пропозицію на ринку, сприяють виконанню міжнародних зобов'язань і досягненню взаємовигідних угод. Ліцензування контролює обсяги товарів, що ввозяться, мінімізуючи ризики для внутрішнього ринку. Антидемпінгові заходи обмежують недобросовісну конкуренцію від іноземних виробників, що продають товари за заниженими цінами. Технічні бар'єри гарантують, що

імпортовані товари відповідають національним стандартам якості, безпеки, а також санітарним та ветеринарним нормам.

Митна безпека також передбачає захист міжнародного ланцюга поставок, що вимагає нових підходів до міжнародної торгівлі та співпраці між митними та прикордонними органами. Розробка ефективних механізмів взаємодії на національному та міжнародному рівнях є важливою для гарантування безпеки та ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Така взаємодія передбачає злагоджену роботу митниць, прикордонних служб, інших контролюючих органів та бізнес-асоціацій, з метою вдосконалення контрольних процесів і забезпечення ефективного виконання міжнародних зобов'язань.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

2.1 Особливості зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є одним із провідних учасників роздрібної торгівлі в Україні, який спеціалізується на продажу одягу, взуття та супутніх товарів. Юридична особа зареєстрована в Україні та веде активну господарську діяльність, зосереджену в основному на наданні якісного сервісу клієнтам у сфері роздрібної та оптової торгівлі. Компанія також займається консультуванням з питань комерційної діяльності та управління [62].

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» зареєстроване за наступною юридичною адресою: Україна, 01001, місто Київ, ПЛОЩА СПОРТИВНА, будинок 1-А, ВЕЖА А, ПОВЕРХ 15. Ця адреса знаходиться в самому центрі міста Києва, що дозволяє компанії ефективно взаємодіяти з партнерами, клієнтами та органами державної влади.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» зареєстроване в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) під кодом 35534116. На момент 16 вересня 2024 року статус юридичної особи позначений як «зареєстровано», що свідчить про діючий правовий статус компанії та її активну участь у господарській діяльності.

Уповноваженою особою та керівником підприємства є Дробішев Сергій Владиславович. Він відповідає за управління всіма аспектами діяльності компанії, включаючи стратегічне планування, організацію внутрішніх процесів, а також взаємодію з державними органами. Під його керівництвом компанія демонструє стабільний розвиток і залишається конкурентоспроможною на ринку [62].

Основним видом діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах (КВЕД 47.71). Це свідчить про фокус компанії на реалізації високоякісних товарів модної індустрії, орієнтованих на різні категорії клієнтів. Спеціалізовані магазини, якими управляє підприємство, створюють комфортні умови для покупців, пропонуючи широкий асортимент продукції, що відповідає сучасним тенденціям.

Окрім основного виду діяльності, компанія також займається такими напрямками [62]:

- Оптова торгівля одягом і взуттям.
- Роздрібна торгівля килимами, килимовими виробами, покриттям для стін і підлоги.
- Роздрібна торгівля меблями, освітлювальним обладнанням та іншими товарами для дому.
- Роздрібна торгівля взуттям і шкіряними виробами.
- Надання консультацій з питань комерційної діяльності та управління.

Ця диверсифікація діяльності дозволяє компанії охопити різні сегменти ринку, задовольняючи потреби клієнтів у широкому спектрі товарів.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» зареєстроване як платник податку на додану вартість (ПДВ). Індивідуальний податковий номер підприємства: 355341126557.

Дата реєстрації компанії платником ПДВ – 15 січня 2008 року. Цей статус підтверджує, що компанія виконує свої податкові зобов'язання та здійснює операції, що підпадають під оподаткування, згідно з чинним податковим законодавством України.

Компанія є важливим учасником ринку України в сегменті роздрібною торгівлі. Спеціалізуючись на продажу одягу, взуття та товарів для дому, ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» дотримується високих стандартів якості. Її діяльність

базується на сучасних бізнес-моделях, що включають використання передових технологій у сфері логістики, маркетингу та управління продажами [62].

Компанія також здійснює оптову торгівлю, що дає можливість працювати з великими дистриб'юторами та забезпечувати постачання товарів на регіональному рівні. Цей напрямок є стратегічно важливим, оскільки дозволяє компанії займати провідні позиції не тільки в роздрібному сегменті, а й у сегменті B2B (бізнес для бізнесу).

Юридична адреса компанії у місті Києві дозволяє ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами та постачальниками. ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» активно співпрацює з постачальниками якісної продукції, що відповідає стандартам сучасного ринку. Завдяки таким партнерським відносинам компанія забезпечує свої магазини актуальними товарами, які користуються попитом серед клієнтів.

Компанія активно впроваджує принципи соціальної відповідальності та дотримується екологічних стандартів у своїй діяльності, що позитивно впливає на її репутацію серед клієнтів та партнерів.

Аналізуючи дані фінансової звітності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2022–2023 роки можна оцінити динаміку основних показників діяльності компанії, проаналізувати її фінансовий стан, ефективність управління ресурсами, а також результативність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2022–2023
роки

Показник	2022 рік (початок)	(на 2023 рік (кінець)	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %
Активи, тис. грн	2 741 406	1 007 634	-1 733 772	-63,3 %
- Необоротні активи, тис. грн	1 508 673	961 131	-547 542	-36,3 %
- Оборотні активи, тис. грн	1 232 733	46 503	-1 186 230	-96,2 %
Власний капітал, тис. грн	1 664 911	94 815	-1 570 096	-94,3 %
Зобов'язання, тис. грн	1 076 495	912 819	-163 676	-15,2 %
- Довгострокові, тис. грн	383 979	188 452	-195 527	-50,9 %
- Поточні, тис. грн	692 516	724 367	+31 851	+4,6 %
Чистий дохід, тис. грн	893 334	14 336	-878 998	-98,4 %
Чистий фінансовий результат, тис. грн	-681 172	-404 924	+276 248	+40,5 %
Рух грошових коштів, тис. грн	-286 870	-22 133	+264 737	+92,3 %
Залишок грошових коштів, тис. грн	28 769	6 636	-22 133	-76,9 %

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства [62]

Фінансовий стан ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» у 2022–2023 роках демонструє значне погіршення основних показників діяльності, що пов'язано як із суттєвим скороченням доходів, так і з зростанням окремих статей витрат та фінансових зобов'язань. Загальна величина активів підприємства знизилася на 63,3 %, що свідчить про суттєве скорочення ресурсної бази компанії, а саме зменшення як необоротних активів (на 36,3 %), так і оборотних (на 96,2 %). Особливо різке падіння оборотних активів пов'язане з великим скороченням товарних запасів і дебіторської заборгованості, що може бути результатом зниження операційної активності або зміни ринкової стратегії.

Власний капітал підприємства скоротився майже на 94,3 %, що є критичним показником і свідчить про серйозні фінансові труднощі компанії. Водночас, незважаючи на значне зниження власного капіталу, загальна величина зобов'язань зменшилася лише на 15,2 %, а поточні зобов'язання навіть зросли на 4,6 %, що може свідчити про зростання кредитного навантаження на підприємство для фінансування поточної діяльності.

Чистий дохід від реалізації продукції скоротився на 98,4 %, що є свідченням критичного зниження обсягів продажів і операційної активності

компанії. У результаті підприємство зафіксувало чистий збиток у розмірі 404,9 млн грн за 2023 рік, що, однак, є меншим порівняно із збитком у 681,2 млн грн у 2022 році. Це свідчить про певне зниження негативного фінансового результату, що може бути пов'язане з оптимізацією витрат або зниженням адміністративного та виробничого навантаження.

Фінансові потоки також зазнали значних змін: чистий рух грошових коштів у 2023 році скоротився до -22,1 млн грн, що є значним покращенням порівняно з 2022 роком (-286,9 млн грн). Це може свідчити про зменшення витратності операційної діяльності, однак обсяг залишку грошових коштів на кінець 2023 року залишається критично низьким (6,6 млн грн).

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» працює над розширенням клієнтської бази, збільшенням кількості клієнтів і збільшенням лояльності. Розширення мережі спеціалізованих магазинів, покращення якості обслуговування та інтеграція сучасних технологій для безперебійної роботи бізнес-процесів є частиною стратегії компанії.

Компанія також приділяє увагу цифровій трансформації, активно залучаючи своїх клієнтів до електронної комерції. Це дозволяє клієнтам купувати товари онлайн, незалежно від того, де вони знаходяться.

Основні складові зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА

Складова		Характеристика
Головний напрямок діяльності	напрямок	Імпорт готової продукції, включаючи одяг, взуття, аксесуари та товари для дому, для реалізації на внутрішньому ринку України.
Країни-постачальники		Іспанія, Португалія, Китай, Туреччина, Індія, Бангладеш, Марокко, В'єтнам та інші країни, де розташовані виробничі потужності Inditex Group.
Транспортна логістика		Автомобільні, авіаційні та морські перевезення; основні логістичні хаби – Європа (централізовані склади в Іспанії).
Контроль продукції	якості	Відповідність міжнародним стандартам (ISO, EN) та українському законодавству; сертифікація та перевірка безпеки продукції перед реалізацією на ринку.
Митне оформлення		Повне дотримання митного законодавства України; використання сучасних ІТ-рішень для оптимізації процесу розмитнення.
Фінансові операції		Здійснення платежів у міжнародній валюті відповідно до вимог валютного контролю України; використання банківських гарантій.
Інтеграція в глобальну систему		Тісна співпраця з материнською компанією Inditex Group у питаннях логістики, управління запасами, розподілу продукції та оновлення асортименту.
Соціальна відповідальність		Дотримання етичних норм міжнародної торгівлі; співпраця з постачальниками, які забезпечують екологічність виробництва та дотримання прав працівників.

Джерело: складено автором на основі інформації про підприємство [62]

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» імпортує готові товари, включаючи одяг, взуття, аксесуари та товари для дому. Постачання здійснюється безпосередньо від материнської компанії Inditex або її виробничих підрозділів, розташованих у різних країнах світу. Основні регіони постачання включають Європу, Азію та Латинську Америку. Для забезпечення високої якості продукції та своєчасності поставок компанія співпрацює з надійними міжнародними перевізниками, які забезпечують безперебійність логістичних процесів.

Уся продукція, що ввозиться на територію України, проходить багаторівневий контроль якості, відповідно до міжнародних стандартів, а також вимог українського законодавства. ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» забезпечує сертифікацію продукції для відповідності санітарно-гігієнічним нормам і безпеці, що є обов'язковою умовою для ввезення товарів в Україну.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» повністю дотримуватиметься митного законодавства України. Всі імпортні транзакції супроводжуються оформленням митних документів, які включають сертифікати походження товару, інвойси,

пакувальні листи та інші додаткові документи. Компанія співпрацює з акредитованими митними брокерами та використовує сучасні ІТ-рішення для оптимізації процесу проходження митниці.

Компанія проводить платежі з іншими країнами в іноземній валюті через банківські установи та дотримується правил валютного контролю, затверджених Національним банком України. Завдяки прозорості своїх фінансових операцій ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» дотримується українського та міжнародного законодавства щодо боротьби з фінансуванням тероризму та відмиванням грошей.

Завдяки інтеграції в глобальну логістичну систему Inditex Group, ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» використовує централізовані склади материнської компанії в Європі, зокрема в Іспанії, де знаходяться головні логістичні хаби. Доставка товарів в Україну здійснюється переважно автомобільним і авіаційним транспортом, що дозволяє оперативно реагувати на запити ринку.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є одним із ключових гравців на ринку роздрібної торгівлі одягом, взуттям та іншими товарами в Україні. Компанія має стабільну репутацію, сильне керівництво та чітко визначену стратегію розвитку, яка спрямована на задоволення потреб клієнтів і зміцнення своїх позицій на ринку. Завдяки широкому спектру діяльності, високій якості продукції та дотриманню податкової дисципліни, підприємство залишається надійним партнером і важливим учасником економіки України.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є одним із ключових гравців на ринку роздрібної торгівлі одягом, взуттям та іншими товарами в Україні. Компанія має стабільну репутацію, сильне керівництво та чітко визначену стратегію розвитку, яка спрямована на задоволення потреб клієнтів і зміцнення своїх позицій на ринку. Завдяки своїй зовнішньоекономічній діяльності, спрямованій на імпорт якісної продукції від провідних постачальників з усього світу, підприємство забезпечує конкурентоспроможність і задовольняє вимоги сучасного ринку. Висока якість товарів, ефективна логістика, дотримання

міжнародних стандартів, а також активна інтеграція в глобальні бізнес-процеси є основою його успіху в зовнішньоекономічній діяльності. У наступному розділі розглядатимуться особливості митних процедур та регулювання, які відіграють ключову роль у забезпеченні безперебійного імпорту продукції ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА».

2.2 Митні процедури при імпорті продукції ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є дочірнім підприємством групи Inditex. Основною метою ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» є розповсюдження та роздрібна торгівля високоякісним одягом, взуттям та аксесуарами через мережу магазинів, розташованих у ключових містах України. Компанія пропонує товари для чоловіків, жінок і дітей, щоб відповідати сучасним модним трендам. Уся продукція імпортується з різних виробничих центрів Inditex, таких як Іспанія, Туреччина, Китай, Індія та інші [65].

Імпорт продукції має стратегічне значення для діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», оскільки вся реалізована продукція поставляється з-за кордону. Це забезпечує безперервність поставок і підтримку асортименту, необхідного для задоволення потреб клієнтів на українському ринку. Без організації ефективного імпорту компанія не змогла б функціонувати як частина глобальної мережі Inditex, адже її діяльність ґрунтується на швидкій логістиці, регулярному оновленні колекцій та постачанні високоякісного одягу відповідно до міжнародних стандартів.

Для імпорту продукції дотримання митних правил має вирішальне значення, оскільки це впливає на швидкість поставок, витрати та законність діяльності компанії. Ви можете уникнути затримок на кордоні, додаткових перевірок і штрафних санкцій, виконуючи всі митні вимоги. Крім того,

ефективне митне оформлення забезпечує дотримання українського законодавства та сприяє прозорості зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Це сприяє довгостроковому розвитку компанії, зберігає авторитет бренду та гарантує його конкурентоспроможність на ринку України.

Митні процедури в Україні регулюються низкою нормативно-правових актів, основним з яких є Митний кодекс України [4]. Він визначає правові, економічні та організаційні засади здійснення митної справи в Україні, включаючи порядок переміщення товарів через митний кордон, правила декларування, сплати митних платежів, митного контролю та оформлення. Кодекс встановлює загальні положення щодо митного тарифу, митних режимів, прав та обов'язків учасників зовнішньоекономічної діяльності, а також регламентує процедури розгляду спорів і врегулювання митних зобов'язань [65].

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» також є важливим законом, який регулює зовнішньоекономічну торгівлю, визначає права та обов'язки українських підприємств, що беруть участь у міжнародній торгівлі, і визначає рамки для імпорту. Крім того, цей закон регулює відносини між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та державними органами, особливо митними органами.

Основними принципами митного регулювання в Україні є законність, спрощення процедур та електронне декларування. Законність означає, що всі митні процедури повинні здійснюватися виключно в рамках законодавства, а права суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних органів чітко визначені нормативно-правовими актами. Спрощення процедур передбачає мінімізацію бюрократичних бар'єрів і часу, необхідного для виконання митних операцій, зокрема завдяки запровадженню автоматизації та стандартизації процесів. Електронне декларування є ключовим інструментом для модернізації митної системи, що дозволяє подавати митні декларації в електронній формі, зменшуючи час та витрати на оформлення імпорту [41].

Імпорттери повинні сплатити митні платежі під час ввезення товарів на митну територію України. Вони забезпечують контроль за кількістю та типом імпорту, а також є важливою частиною державного бюджету. Ввізне мито, податок на додану вартість (ПДВ) і додаткові збори є частиною митних платежів, які можуть застосовуватися до певних видів товарів.

Ввізне мито сплачується за всі товари, що перетинають митний кордон України, і розраховується на основі митної вартості товарів та відповідних ставок, визначених згідно з кодами УКТ ЗЕД. Наприклад, для текстильної продукції ставки ввізного мита можуть становити від 5% до 10% залежно від категорії товарів, для взуття — близько 10%, а для аксесуарів — 7-8%. Водночас ставки можуть змінюватися в залежності від торговельних угод або спеціальних режимів.

Податок на додану вартість (ПДВ) є обов'язковим для всіх імпортованих товарів і становить 20% від суми митної вартості товарів, ввізного мита та акцизного податку (якщо він застосовується). Додаткові збори, наприклад акцизний податок, застосовуються до товарів, що підлягають оподаткуванню акцизом (алкоголь, тютюнові вироби, паливо тощо). У деяких випадках може стягуватися екологічний податок, якщо імпортована продукція має вплив на навколишнє середовище.

Митне законодавство також передбачає можливість застосування пільг, наприклад, у рамках угод про зону вільної торгівлі. Зокрема, товари, що імпортуються з Європейського Союзу відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, можуть бути звільнені від ввізного мита або підпадати під знижені ставки за умови наявності сертифікату EUR.1, що підтверджує походження товару [65].

Для забезпечення прозорості зовнішньоекономічної діяльності, а також оптимізації витрат, компанія «INDITEX Україна» здійснює постійний моніторинг і аналіз митних платежів, що виникають при ввезенні товарів на

митну територію України. Основними складовими митних платежів компанії є ввізне мито, ПДВ, акцизний податок та додаткові збори.

На основі даних діяльності ТОВ «INDITEX Україна» у 2023 році проаналізовано ставки мит, суми сплачених податків і зборів та застосування пільгових режимів у рамках міжнародних угод.

Таблиця 2.3

Аналіз складових митних платежів ТОВ «INDITEX Україна» у 2023 році

Компонент митних платежів	Зміст і приклади	ТОВ «INDITEX Україна» (2023)
Ввізне мито	Оплачується відповідно до ставок УКТ ЗЕД залежно від категорії товару. Наприклад: текстиль — 5–10%, взуття — 10%, аксесуари — 7–8%.	Середня ставка мита: 7,5%. Загальна сума сплаченого мита у 2023 році: 126 млн грн.
ПДВ (20%)	Розраховується як 20% від суми митної вартості товару, ввізного мита та акцизу.	Загальна сума сплаченого ПДВ: 140 млн грн.
Акцизний податок	Застосовується для окремих категорій товарів, таких як алкоголь, парфуми тощо.	Загальна сума сплаченого акцизу: 14 млн грн.
Пільги	Пільгові ставки мита або звільнення від мита на підставі міжнародних угод (наприклад, ЗВТ з ЄС).	Застосування пільг у рамках ЗВТ із ЄС: економія 23 млн грн.
Додаткові збори	Екологічний податок та інші збори залежно від типу товару.	Сплачено екологічного податку: 1,2 млн грн.

Джерело: складено автором на основі інформації про підприємство [66]

У рамках Угоди про асоціацію України з ЄС, компанія «INDITEX Україна» активно користується можливістю зниження митних ставок для товарів, походження яких підтверджено сертифікатами EUR.1. Завдяки цьому:

8. Знижено середню ставку ввізного мита з 7,5% до 5,3% для текстилю, одягу та аксесуарів.
9. Зекономлено 23 млн грн у 2023 році.
10. 78% імпортованих товарів мали походження з країн ЄС, що дозволило оптимізувати митні витрати.

Таблиця 2.4

Динаміка митних платежів за категоріями товарів у 2022–2023 роках

Категорія товарів	Мито, грн	млн	ПДВ, грн	млн	Акциз, грн	млн	Загальна сума митних платежів, млн грн
Одяг	88		102		0		190
Взуття	20		25		0		45
Акcesуари	12		13		0		25
Інші товари	6		10		14		30
Разом	126		140		14		280

Джерело: складено автором на основі інформації про підприємство [67, 68]

Середній час оформлення митних декларацій у 2023 році скоротився на 15,6%, порівняно з 2022 роком, і становив 3,8 години на одну декларацію.

Це вдалося досягти завдяки:

1. Використанню електронного декларування.
2. Оптимізації логістичних процесів.
3. Проведенню попереднього митного аудиту товарів.

На основі аналізу митних платежів і процедур у 2023 році можна зробити висновок, що ТОВ «INDITEX Україна» ефективно управляє своєю зовнішньоекономічною діяльністю.

Нетарифне регулювання є важливою складовою імпортової діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», оскільки компанія, будучи одним із провідних імпортерів текстильних виробів, взуття та акcesуарів, повинна забезпечувати відповідність продукції українським стандартам якості, безпеки та екологічним вимогам [68].

Для «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» нетарифне регулювання включає такі основні заходи:

4. Сертифікація продукції.
5. Санітарний і фітосанітарний контроль.
6. Дотримання екологічних стандартів і маркування продукції.

Аналіз даних дозволяє оцінити реальний вплив нетарифних заходів на діяльність компанії, зокрема витрати на отримання дозвільних документів, кількість перевірок, а також використання міжнародних екологічних стандартів у процесі імпорту.

Таблиця 2.5

Аналіз нетарифних заходів регулювання в діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

Тип нетарифного регулювання	Зміст і значення	ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» (2023)
Сертифікація продукції	Підтверджує якість і безпеку товарів відповідно до українських стандартів.	Отримано 325 сертифікатів відповідності для текстилю, взуття та аксесуарів. Середня вартість одного сертифіката: 2 500 грн. Загальні витрати: 812,5 тис. грн.
Санітарний та фітосанітарний контроль	Забезпечує відповідність продукції гігієнічним нормам і стандартам безпеки.	Проведено 42 перевірки санітарного контролю на митниці. Найчастіше перевіряли взуття та текстильні вироби. Витрати на кожну перевірку: 800–1 200 грн.
Екологічні стандарти маркування	Регулюють маркування продукції з урахуванням екологічних вимог (наприклад, склад тканин, можливості утилізації).	Продукція постачається із маркуванням Oeko-Tex Standard 100, що підтверджує екологічну безпеку текстильних виробів. Витрати на маркування: 1,5 млн грн у 2023 році.

Джерело: складено автором на основі інформації про підприємство [68, 69]

Компанія «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» здійснює сертифікацію імпортованої продукції для підтвердження її відповідності українським стандартам якості. Сертифікати необхідні для реалізації текстилю, взуття та аксесуарів у роздрібній мережі.

У 2023 році компанія отримала 325 сертифікатів відповідності, що покривають основні групи товарів, зокрема:

7. Текстильні вироби: підтвердження відповідності гігієнічним стандартам, відсутність шкідливих речовин у тканинах.
8. Взуття: підтвердження якості матеріалів і безпечності використання.
9. Аксесуари: гарантія відповідності матеріалів (шкіра, текстиль, метал) українським нормативним вимогам.

Середня вартість отримання одного сертифіката становить 2 500 грн, що у 2023 році призвело до загальних витрат у розмірі 812,5 тис. грн.

Санітарний контроль проводиться для перевірки відповідності імпортованих товарів гігієнічним нормам. Це особливо важливо для текстилю та взуття, які можуть контактувати зі шкірою людини.

У 2023 році компанія пройшла 42 перевірки санітарного контролю на митниці. Основна увага приділялася текстильним виробам, взуттю та аксесуарам.

Перевірки включали тестування на наявність шкідливих хімічних речовин, які можуть негативно впливати на здоров'я споживачів. Усі партії товарів успішно пройшли контроль, жодних порушень не було зафіксовано.

Середня вартість однієї перевірки становила від 800 до 1 200 грн, що забезпечило загальні витрати у розмірі від 33,6 тис. грн до 50,4 тис. грн.

Компанія «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» активно впроваджує екологічні стандарти для своєї продукції. Усі текстильні вироби компанії марковані згідно з міжнародним стандартом Oeko-Tex Standard 100, який підтверджує [68]: відсутність у тканинах шкідливих хімічних речовин, екологічну безпеку виробів для кінцевих споживачів, відповідність екологічним стандартам у процесах виготовлення тканин.

Витрати на впровадження екологічного маркування продукції у 2023 році становили 1,5 млн грн.

Для забезпечення відповідності імпортованої продукції українським стандартам, компанія проходила обов'язкові перевірки якості товарів, які здійснювалися як на етапі митного оформлення, так і під час реалізації товарів у мережі.

Таблиця 2.6

Статистика перевірок якості імпортованих товарів [67, 68, 69]

Рік	Кількість санітарного контролю	перевірок	Кількість отриманих сертифікатів відповідності	Витрати на нетарифне регулювання, млн грн
2022	35		290	2,2
2023	42		325	2,36

У порівнянні з 2022 роком кількість перевірок збільшилася на 20%, що пов'язано із зростанням обсягів імпорту.

У 2023 році загальні витрати компанії на дотримання вимог нетарифного регулювання становили 2,36 млн грн, із них: сертифікація продукції – 812,5 тис. грн., санітарний контроль – 33,6–50,4 тис. грн., кологічне маркування – 1,5 млн грн.

Нетарифне регулювання відіграє важливу роль у діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», оскільки забезпечує відповідність імпортованої продукції вимогам українських стандартів якості, безпеки та екологічності. Екологічні стандарти та маркування дозволяють компанії відповідати міжнародним екологічним вимогам і позиціонувати продукцію як екологічно безпечну. Дотримання всіх вимог нетарифного регулювання сприяє зміцненню репутації ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» на українському ринку, а також забезпечує довіру споживачів до якості продукції. Для подальшого розвитку компанії рекомендується оптимізувати витрати на сертифікацію та екологічне маркування шляхом активного використання міжнародних пільгових режимів і сертифікатів [17].

Завдяки використанню пільг у рамках угод про ЗВТ з ЄС, компанія знизила суми сплаченого мита, що дозволило зекономити 23 млн грн. та сприяло скороченню часу оформлення імпортних декларацій до 3,8 годин, що значно пришвидшило процес ввезення товарів.

Рекомендується продовжувати вдосконалення логістичних і митних процедур, зокрема шляхом подальшої автоматизації та впровадження цифрових інструментів для контролю за виконанням митних операцій. Це дозволить ще

більше знизити витрати й забезпечити сталий розвиток компанії на українському ринку.

2.3 "Оцінка впливу митного регулювання на ефективність діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС Україна»"

Митне регулювання є важливим фактором, що впливає на організацію постачання товарів і формування логістичної моделі компанії. Для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», яка залежить від імпорту товарів, митні процедури, платежі та інші аспекти митного регулювання безпосередньо визначають ефективність логістичних процесів і загальну вартість поставок.

Митні процедури займають важливе місце у процесі постачання товарів, оскільки від їхнього виконання залежить швидкість переміщення продукції через кордон та її подальша доставка до торговельних точок. Часові витрати на митне оформлення можуть суттєво впливати на графік поставок, особливо у випадках, коли виникають затримки через додаткові перевірки або технічні помилки в документах. Наприклад, для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», де бізнес-модель передбачає швидке оновлення колекцій, затримки на митниці можуть порушити графік постачань і вплинути на доступність товарів у магазинах [17].

Ще одним важливим фактором є те, наскільки добре працюють митні органи. Перевантаження або технічні збої можуть негативно вплинути на загальну логістику. Компанії, які імпортують великі партії товарів, стикаються з ризиком невиконання своїх зобов'язань перед клієнтами, а також збільшення витрат на зберігання товарів на митниці чи в зоні тимчасового зберігання.

Митні платежі, зокрема ввізне мито, ПДВ та додаткові збори, значною мірою впливають на формування собівартості імпортованої продукції. Сплата цих платежів підвищує загальну вартість товарів, що безпосередньо впливає на фінансову модель компанії. Наприклад, ввізне мито для текстильних виробів

або взуття може становити до 10% від митної вартості, а ПДВ додає ще 20%. Ці витрати враховуються при визначенні кінцевої ціни товару для споживачів. Таким чином, високі митні витрати можуть обмежувати можливості компанії у збереженні конкурентоспроможних цін.

Митне регулювання та нетарифні бар'єри суттєво впливають на логістичну модель компанії «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», оскільки обсяг імпорту є значним, а швидкість доставки та оптимізація витрат є ключовими для збереження конкурентоспроможності.

Для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» основними викликами є:

1. Високий рівень митних платежів, що впливає на цінову політику.
2. Часові витрати на проходження митного оформлення.
3. Нетарифні бар'єри (сертифікація, екологічне маркування, санітарні перевірки), які збільшують витрати та можуть викликати затримки.
4. Використання митних складів і зон митного контролю для оптимізації логістичних витрат.

На основі практичної діяльності компанії у 2023 році представлено аналіз впливу митного регулювання та нетарифних бар'єрів з реальними даними.

Таблиця 2.7

Вплив митного регулювання на логістичну модель ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

Фактор впливу	Особливості впливу	ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» (2023)
Часові витрати на митне оформлення	Затримки під час митного оформлення можуть вплинути на графік поставок, що важливо для компаній із швидким оновленням асортименту.	Середній час оформлення митної декларації: 3,8 годин. У 2023 році було зафіксовано 12 випадків затримок понад 24 години через додаткові перевірки.
Залежність від роботи митних органів	Ефективність роботи митних органів впливає на швидкість постачання товарів. Можливі ризики затримок або витрат на зберігання у разі непередбачуваних ситуацій.	У 2023 році затримки через перевантаження митних органів склали загалом 72 години, що призвело до витрат на зберігання в розмірі 15 тис. грн.
Вплив митних платежів на собівартість	Високі ставки мита, ПДВ і додаткові збори збільшують загальну собівартість продукції, що впливає на цінову політику компанії.	У 2023 році митні платежі становили 280 млн грн, що збільшило собівартість продукції на 7,8%.
Цінова політика	Зростання митних витрат може змусити компанію підвищити ціни на товари, що знижує конкурентоспроможність.	У 2023 році зростання митних витрат на 4,5% порівняно з 2022 роком змусило збільшити ціни.

Джерело: [18]

Нетарифні бар'єри створюють додаткове навантаження на логістичну модель ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Це пов'язано із витратами на сертифікацію, дотримання екологічних стандартів, а також проходження санітарних та фітосанітарних перевірок. Водночас використання митних складів і зон митного контролю допомагає оптимізувати управління запасами та знижувати витрати на зберігання.

Таблиця 2.8

Вплив нетарифних бар'єрів та використання зон митного контролю на логістичну модель ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

Фактор	Особливості впливу	ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» (2023)
Сертифікація продукції	Забезпечує відповідність імпортованих товарів українським стандартам якості та безпеки, впливає на терміни ввезення.	У 2023 році отримано 325 сертифікатів, витрати на сертифікацію склали 812,5 тис. грн. Час отримання сертифіката: 2–5 днів.
Екологічне маркування	Встановлює вимоги до складу та маркування товарів, що впливає на вибір постачальників і проходження митних перевірок.	Витрати на маркування продукції: 1,5 млн грн. Усі текстильні вироби сертифіковані за стандартом Oeko-Tex Standard 100.
Санітарні та фітосанітарні перевірки	Вимагають додаткових перевірок для продукції з натуральних матеріалів, що може впливати на швидкість митного оформлення.	Проведено 42 перевірки, загальні витрати: 33,6–50,4 тис. грн. У 2023 році 5 партій затримано через додаткові аналізи.
Використання митних складів	Дозволяє зберігати товари до завершення митного оформлення, оптимізуючи витрати на оренду та транспортування.	Витрати на зберігання товарів у митних складах: 180 тис. грн. Середній термін зберігання: 1,5 дні на партію.
Управління запасами в зоні митного контролю	Забезпечує ефективне управління логістикою, уникаючи перевантаження складів кінцевого зберігання.	Обсяг товарів, що зберігаються в зоні митного контролю: 12% від загального імпорту. Це дозволило знизити витрати на зберігання на 10%.

Джерело: [68, 69]

Митне регулювання суттєво впливає на логістичну модель ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», зокрема на вартість товарів і швидкість постачання. У 2023 році митні платежі збільшили собівартість продукції на 7,8%, що вплинуло на цінову політику компанії.

Більшість імпортованих товарів потребують сертифікації продукції. ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», яке імпортує текстильну продукцію, взуття та аксесуари, має надати документи, які підтверджують, що товари відповідають українським стандартам якості та безпеки. Наприклад, текстильні вироби

повинні бути перевірені на наявність шкідливих речовин, що може бути шкідливим для здоров'я споживачів.

Для оптимізації логістичних процесів ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» активно використовує зони митного контролю та склади тимчасового зберігання. Це дозволяє забезпечити ефективне управління товарними потоками, зменшити витрати на зберігання і спростити процеси митного оформлення.

Митні склади є спеціально визначеними зонами, де товари можуть зберігатися до завершення митного оформлення. Використання таких складів дозволяє зменшити витрати на оренду складських приміщень у точках кінцевої доставки, а також забезпечити гнучкість у плануванні логістичних операцій. Наприклад, товари можуть зберігатися на митному складі до моменту надання сертифікатів відповідності чи виконання інших вимог митних органів.

Управління запасами в зоні митного контролю також дозволяє оптимізувати витрати на транспортування та уникнути перевантаження складів кінцевого зберігання. Компанії, які часто імпортують великі партії товарів, такі як ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», вважають це особливо важливим.

Оскільки бізнес ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» залежить від імпорту товарів і повинна дотримуватися всіх митних вимог, митні регулювання безпосередньо впливають на стратегію компанії. Компанії повинні змінити свої бізнес-процеси, фінансове планування та логістичну модель через зміни в митному законодавстві, сплати митних платежів, ризики затримок поставок і можливості спрощення процедур [18].

Фінансове планування компанії враховує витрати, пов'язані з митними платежами. Прогнозування цих витрат є важливою частиною стратегії, оскільки мито, ПДВ та можливі акцизи формують значну частину собівартості продукції. Для компанії важливо забезпечити точність у плануванні цих витрат, щоб уникнути фінансових ризиків та забезпечити стабільність бізнесу.

Митні витрати також впливають на рентабельність компанії. Наприклад, високі ставки мита для окремих категорій товарів можуть змусити компанію коригувати маржинальність чи переглядати асортимент, щоб зберегти конкурентоспроможність і прибутковість [36].

Для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», як великого імпортера текстильних виробів, взуття та аксесуарів, митне регулювання є критично важливим фактором, що впливає на бізнес-стратегію, логістичні процеси та фінансову діяльність компанії. Сучасні інструменти, такі як електронне декларування, дозволяють мінімізувати ризики, скоротити витрати та адаптуватися до змін законодавства.

Вплив митного регулювання оцінюється за такими основними аспектами, як адаптація до змін у законодавстві, управління ризиками, пов'язаними із затримками та штрафами, фінансове планування з урахуванням витрат на мито, ПДВ та інші збори, с прощення митних процедур через цифровізацію та оптимізацію логістики.

На основі діяльності компанії у 2023 році, вплив митного регулювання на бізнес-стратегію було оцінено у кількісних та якісних показниках.

Таблиця 2.9

Вплив митного регулювання на бізнес-стратегію ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

Аспект впливу	Особливості впливу	ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» (2023)
Адаптація до змін законодавства	Реакція на зміни ставок мита, ПДВ і тарифних квот, а також використання пільг відповідно до міжнародних угод.	Застосування зниженої ставки мита для товарів із ЄС (завдяки Угоді про асоціацію) дозволило зекономити 23 млн грн у 2023 році.
Управління ризиками	Попередження штрафів через дотримання правил декларування і сертифікації, уникнення затримок поставок через додаткові перевірки.	У 2023 році штрафів за порушення митних правил не зафіксовано. Затримки через санітарний контроль скоротилися на 18%.
Фінансове планування	Прогнозування витрат на мито, ПДВ і акцизи, оцінка впливу митних витрат на собівартість продукції та рентабельність бізнесу.	Загальні витрати на митні платежі становили 280 млн грн, що збільшило собівартість продукції на 7,8%.

Джерело: [68, 69]

Компанія впровадила внутрішні процедури перевірки митної документації, що дозволило уникнути штрафних санкцій за порушення правил декларування. Крім того, запровадження електронного декларування зменшило ймовірність помилок у документації. У 2023 році жодного випадку накладення штрафів на компанію не було зафіксовано.

Завдяки ретельному прогнозуванню витрат на митні платежі, компанія змогла мінімізувати вплив підвищення митних ставок у низці категорій товарів (наприклад, взуття та аксесуари). Загальні витрати на митні платежі склали 280 млн грн, що вплинуло на рентабельність, але завдяки оптимізації цінової політики компанія залишилася конкурентоспроможною.

Митне регулювання є важливим елементом, який впливає на бізнес-стратегію ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Для збереження конкурентоспроможності компанія адаптує свої бізнес-процеси до змін у митному законодавстві, ефективно управляє ризиками, пов'язаними з митними процедурами, і оптимізує фінансові та логістичні процеси через використання митних спрощень. Це дозволяє компанії знижувати витрати, мінімізувати ризики затримок і забезпечувати ефективне управління імпортними операціями.

Українське законодавство передбачає обов'язкову сертифікацію деяких видів продукції, зокрема текстильних виробів та взуття, для підтвердження їхньої відповідності стандартам якості та безпеки. Для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» це означає, що товари, які імпортуються, повинні мати необхідні сертифікати відповідності, включаючи документи, що підтверджують відсутність шкідливих речовин у тканинах чи безпеку матеріалів.

Зміни в міжнародній торгівлі, такі як нові торговельні угоди чи введення пільгових режимів, безпосередньо впливають на стратегію ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Наприклад, у межах Угоди про асоціацію між Україною та ЄС для товарів європейського походження діють знижені або нульові ставки ввізного мита. Для компанії це стало можливістю оптимізувати витрати, оскільки

більшість продукції Inditex виробляється у країнах ЄС. Завдяки сертифікату EUR.1 компанія може уникати сплати ввізного мита, що знижує загальні витрати на імпорт та покращує фінансові показники.

Проте впровадження нових торговельних угод також вимагає адаптації бізнес-процесів. Наприклад, компанія повинна організувати отримання необхідних сертифікатів походження для кожної партії товарів, що потребує додаткових зусиль з боку логістичних та юридичних відділів. З іншого боку, відсутність таких сертифікатів може призвести до сплати стандартного мита, що підвищує вартість продукції.

Високий рівень митних платежів, який включає ввізне мито, ПДВ і додаткові збори, є одним із основних викликів для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Ці витрати значно збільшують вартість імпортованих товарів, що може вплинути на цінову політику та рівень рентабельності компанії. Наприклад, ставки ввізного мита на текстильні вироби можуть зрости на 10%, а додаткові витрати на сертифікацію чи акцизи можуть ще більше ускладнити фінансове планування.

Залежність від ефективності митних органів також є серйозним викликом. Затримки на митниці, які виникають через перевірки документів чи додаткові процедури контролю, можуть негативно впливати на графік постачань. Для компанії, яка працює в умовах швидкого оновлення колекцій, такі затримки можуть порушити доступність продукції у торговельних точках, що вплине на продажі.

Ще одним викликом є непередбачуваність змін у митному законодавстві. Наприклад, раптове підвищення ставок мита чи зміна правил сертифікації може створити додаткове навантаження на логістичні та фінансові процеси компанії. Це вимагає від ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» постійного моніторингу законодавчих змін та адаптації своїх бізнес-процесів [36].

Автоматизація процесів також відкриває значні перспективи. Застосування електронного декларування, автоматичних систем подачі документів і управління митними ризиками допомагає зменшити час оформлення, уникнути помилок у документах і покращити загальну ефективність процесів.

Митне регулювання створює як виклики, так і можливості для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Високий рівень митних платежів, затримки постачань і законодавчі зміни є ключовими викликами, які компанія повинна враховувати у своїй бізнес-стратегії. Водночас використання спрощених процедур, зон вільної торгівлі та автоматизація процесів відкривають перспективи для підвищення ефективності операцій. SWOT-аналіз (Додаток В) демонструє, що компанія має всі необхідні інструменти для мінімізації ризиків та максимального використання можливостей, пов'язаних із митним регулюванням.

Аналіз впливу митного регулювання на діяльність ТОВ "ІНДІТЕКС УКРАЇНА" дозволяє виділити низку системних проблем, характерних не лише для цього підприємства, але й для багатьох інших суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Зокрема, це стосується складності процедур митного оформлення, недостатньої цифровізації процесів, непередбачуваності тарифного регулювання, а також проблем, пов'язаних із митними перевітками. Ці чинники не лише гальмують розвиток підприємств, але й знижують загальну конкурентоспроможність української економіки [9].

Отже, дослідження зарубіжного досвіду митного регулювання стає важливим кроком для визначення можливих напрямів реформування цієї сфери, що й буде розглянуто у наступному розділі.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД В УКРАЇНІ

3.1 Зарубіжний досвід митного регулювання ЗЕД та можливості його імплементатії

У сучасному глобалізованому світі митне регулювання відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності зовнішньоекономічної діяльності, створенні сприятливих умов для міжнародної торгівлі та забезпеченні національної економічної безпеки. Виявлені проблеми в українській митній системі, які проявилися на прикладі діяльності ТОВ "ІНДІТЕКС УКРАЇНА", вказують на необхідність системного підходу до реформування митної політики.

Дослідження ефективності митного контролю, як ключової функції митних органів, охоплює ряд науково-прикладних аспектів. По-перше, необхідно аналізувати практичність його застосування в інших країнах, особливо з огляду на цифровізацію та міжнародну співпрацю. По-друге, важливо зосередитись на потенціалі митного контролю у протидії податковим порушенням та контрабанді. По-третє, необхідно вивчити вплив технічних, технологічних, інформаційних, сервісних, кадрових, інноваційних та інших факторів на фінансові та соціальні результати митного контролю [28].

Основою сучасних процедур митного контролю є використання інформаційних технологій, що сприяють спрощенню митних процедур при здійсненні експортно-імпортних операцій. Створення електронних інформаційних систем, які є функціонально сумісними з аналогічними системами інших країн, дозволяє працювати ефективніше в глобалізованому світі, економити час і ресурси та збільшувати прибутки. Відповідно, провідні митні адміністрації світу активно переходять на використання цифрових технологій, зокрема в рамках ініціативи «Електронна митниця» в ЄС, яка передбачає створення простого і безпаперового середовища для митних адміністрацій та учасників зовнішньоекономічної діяльності.

З огляду на посилення торговельних взаємовідносин між країнами, державні митні органи мають знайти баланс між ефективною системою митного контролю та швидким реагуванням на можливі небезпеки під час митного оформлення, спрощуючи процедури для учасників зовнішньоекономічної діяльності. Процеси євроінтеграції в Україні спонукають до переосмислення і модернізації вітчизняної системи митного контролю, рухаючись у напрямку її цифровізації, спрощення та гармонізації [29].

Робота митних органів Литовської Республіки здійснюється відповідно до Стратегії розвитку литовської митниці, визначеної на певний період [4]. Місія литовської митниці включає забезпечення законної, безпечної, чесної та безперебійної міжнародної торгівлі. Основна мета митних органів полягає в захисті суспільства, ринку, навколишнього середовища, а також фінансових інтересів Литовської Республіки та Європейського Союзу у сфері міжнародної торгівлі, реалізації митної політики ЄС, партнерської торгівлі та інших спільних політик, пов'язаних з зовнішньою торгівлею. Крім того, литовські митні установи працюють, дотримуючись таких цінностей, як повага до кожної особи (фізичної та юридичної) і держави, професіоналізм, партнерство [44].

Відмінною особливістю митного контролю у Франції є багаторівнева система, яка включає [57]:

- Формальний аудит - всебічне перевірлення документів та реквізитів, здійснюється спеціальними аудиторськими службами без виїзду на підприємство або митними аудиторами безпосередньо на місці.

- Фундаментальний аудит - вибіркова перевірка відповідності товарів заявленим документам за видом, номенклатурою, вартістю, походженням, включаючи оцінку наявних пільг.

Митний пост-аудит в розвинених країнах світу визнаний як ефективна форма митного контролю. Ця форма включає різні аналітичні процедури і допомагає вирішувати завдання, поставлені перед митними органами, забезпечуючи близько 30% усіх митних платежів.

Митні органи Болгарії мають повноваження здійснювати пост-аудит документів та даних щодо імпортно-експортних операцій після випуску товарів. Контроль виконується регіональними митними службами у формі виїзних або невиїзних перевірок. До об'єктів перевірки входять товари, бухгалтерські книги, торгові та інші документи підприємств. Важливу роль у цьому процесі відіграє «Керівництво для здійснення митного пост-аудиту», яке встановлює цілі, основні параметри аудиту, графік перевірок, методику їх проведення, а також систему аналізу та оцінки ризиків [57]. Такий підхід до пост-аудиту міг би бути корисним в Україні для підвищення ефективності митного контролю, особливо в частині ризик-орієнтованого підходу, що дозволяє оптимізувати ресурсні витрати та зосередитись на найбільш ризикових операціях.

У Японії функціонує спеціалізований Департамент пост-аудиту, розслідувань та розвідки, який входить до структури центрального апарату митної служби. Його завдання включають аналіз і розслідування порушень митного законодавства, запити щодо вартості й страхування імпортних вантажів для правильного застосування тарифів, а також збір і аналіз інформації про митно-фінансові порушення. Департамент також співпрацює з митними органами інших країн для обміну інформацією, складає статистику зовнішньої торгівлі та інші звіти. Україна могла б перейняти цей досвід, створивши окремий департамент чи підрозділ у митній службі, який би спеціалізувався на поглибленому аналізі ризиків, міжнародній співпраці та пост-аудиті для вдосконалення митної політики та підвищення рівня її прозорості [19].

В Україні повноцінне впровадження системи пост-митного аудиту може значно пришвидшити процес оформлення та випуску товарів у вільний обіг, а також допоможе запобігти втратам державного бюджету, підвищити рівень адміністрування митних платежів та захистити внутрішній ринок від недобросовісної конкуренції при імпорті товарів [23].

3.2 Перспективи цифрової трансформації митних процедур в Україні

Митна справа виконує ключову роль у здійсненні державою своєї митної політики через відповідні служби. Розвиток та впровадження ефективної митної політики є постійним процесом, який вимагає регулярного перегляду та адаптації до сучасних вимог, але завжди з метою захисту національних митних інтересів. Національні цілі та стратегії формуються на основі цих інтересів і цінностей, задаючи ключові завдання, які держава покладає на митні органи [45].

Для підвищення ефективності контролю важливо посилити роботу системи управління ризиками (Risk Management System, RMS). Цифрові технології дозволяють автоматично аналізувати митні декларації, виявляти підозрілі операції та визначати пріоритетні вантажі для перевірок. Такий підхід мінімізує корупційні ризики та прискорює процес митного оформлення [10].

Українська рада бізнесу, що об'єднує понад 120 бізнес-асоціацій, акцентує увагу на необхідності боротьби з «сірими» схемами та створення прозорих умов для зовнішньоекономічної діяльності [35]. Однак, для досягнення цієї мети потрібні не лише політичні заяви, а й системні рішення, спрямовані на цифрову трансформацію митниці. Використання сучасних технологій дозволить не лише усунути корупційні ризики, але й покращити якість обслуговування суб'єктів ЗЕД, спростити митні процедури та підвищити рівень довіри до митних органів.

Спеціальна представниця США з питань економічного відновлення України, Пенні Пріцкер, разом з послом США Бріджит Брінк, запропонували зосередитися на реформі митниці через її цифровізацію замість підвищення податків, а також на боротьбі з сірими ринками. [63] Цифровізація митниці та інтеграція цифрових даних між різними державними службами може значно підвищити ефективність виявлення і запобігання незаконним торгівельним операціям. Цей процес включатиме широкий обмін інформацією між

податковою службою, Міністерством економіки, Антимонопольним комітетом, Держспоживслужбою та іншими організаціями, що займаються регуляцією зовнішньоекономічної діяльності.

Реформа передбачає створення єдиного державного інформаційного середовища, де буде доступна інформація про виробництво, імпорт та якість товарів, що переміщуються через митний кордон, а також про дотримання державних правил їх використання. В цьому контексті, Всесвітня митна організація розробляє проект "Розумна митниця", який включає використання штучного інтелекту, машинного навчання, блокчейну та хмарних обчислень для підвищення ефективності митних процедур [52]. Запланований портал митної спільноти Smart Customs дозволить митницям взаємодіяти та обмінюватися інноваційними рішеннями.

Митниці по всьому світу адаптуються до змін у характері торгівлі, особливо з огляду на швидкий розвиток електронної комерції. Вони опрацьовують сотні мільйонів малих посилок, адресованих індивідуальним споживачам. В ЄС, створення Центру митних даних є частиною розвитку безпечного і конкурентоспроможного ринку в рамках єдиної цифрової екосистеми, що покращує прозорість взаємодії між митницею, трейдерами та споживачами, допомагаючи економити час і ресурси [37].

В.о. голови митної служби Звягінцев С.Б. вказує, що основною метою реформи митниці в ЄС є зниження витрат для бізнесу та митних органів шляхом спрощення та модернізації процедур, а також підвищення здатності митних органів ефективно захищати інтереси ЄС за допомогою спільного управління ризиками та більш узгодженого контролю [64]. Ці цілі взаємопов'язані: покращення контрольних можливостей дозволяє спрощувати процедури, що, в свою чергу, звільняє ресурси для боротьби з незаконною торгівлею.

Для ефективної боротьби з корупцією на митниці важливо застосовувати перевірені часом підходи [58]:

- Детінізація економіки — це важлива державна функція, спрямована на виведення економічних процесів з тіні.

- Притягнення до відповідальності — це задача правоохоронних органів, яка включає виявлення, затримання корупціонерів та підвищення відповідальності за корупційні злочини.

- Технологічні заходи — впровадження систем, що унеможливають порушення правил митного контролю, такі як електронний обіг документів, автоматизовані системи перевірки та контролю товарів. Включення відеоспостереження, систем штучного інтелекту, електронних баз даних спільно з податковою службою, митними постаудитами, і системами сканування на митницях.

- Створення умов праці — забезпечення митникам гідних умов праці та соціальних гарантій, що є альтернативою незаконному збагаченню. Держава повинна створювати стимули для чесної праці на митниці.

- Підвищення громадської довіри — формування в суспільстві поваги до митників та податкових службовців, які збирають податки і забезпечують законність торгівлі. Підвищення рівня свідомості про необхідність сплати податків і дотримання законів.

- Боротьба з порушниками — важливо зосередити зусилля не на критиці всієї системи митниці, а на ізолюванні та притягненні до відповідальності окремих порушників.

Ці заходи разом формують комплексний підхід до модернізації митниці, підвищення її ефективності та боротьби з корупцією.

3.3 Шляхи удосконалення механізмів митного регулювання в умовах євроінтеграції

Сучасна митна політика України спрямована на приведення законодавчої бази у відповідність до міжнародних стандартів та приєднання до міжнародних конвенцій, що визначають загальні принципи митного регулювання. Нормативно-правове забезпечення є фундаментом для конструктивних змін, які покликані трансформувати діяльність митних органів відповідно до норм і стандартів європейського суспільства. Це є важливим етапом у реалізації євроінтеграційних прагнень України в митній сфері [42].

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, у митній сфері України залишаються серйозні проблеми та порушення [27]:

- значні зловживання при перетині митного кордону, що призводять до недоотримання бюджетних надходжень;
- нецільове використання державних коштів у межах реалізації митної політики;
- порушення законодавства та зловживання повноваженнями з боку митних органів;
- недостовірність бухгалтерського обліку при розрахунках вартості активів і цін зовнішньоекономічної діяльності;
- завищення обсягів та вартості послуг у процесі перетину товарів через кордон;
- порушення трудової дисципліни та неефективність у системі оплати праці працівників митних органів;
- дублювання функцій між органами митного контролю, відсутність єдиної інформаційної системи;
- недостатність профілактичних заходів через недієву організацію митного контролю.

У рамках визначених напрямів розвитку необхідно впроваджувати концепцію Смарт-митниці, яка відповідає сучасним потребам інноваційного функціонування митних органів. Ця концепція враховує рівень розвитку суспільства та актуальні вимоги до процесу перетину товарів через митний кордон. Використання інноваційних підходів у функціонуванні Смарт-митниці сприятиме перетворенню митного адміністрування на швидкий та високотехнологічний процес [30].

Основні принципи функціонування Смарт-митниці представлені у додатку В. Впровадження інструментів Нової митниці у вигляді Смарт-митниці є ключовим фактором розвитку митних органів України, орієнтованим на цифровізацію процесів та процедур у митній сфері.

Реалізація концепції Смарт-митниці в Україні, базуючись на зазначених принципах (додаток В), забезпечить такі переваги [32]:

- скорочення документообігу завдяки цифровізації митних процесів;
- підвищення ефективності постмитного контролю товарів і транспортних засобів, що перетинають кордон;
- удосконалення управління митними процедурами та мінімізація ризиків під час їх реалізації;
- загальне підвищення ефективності роботи митної системи.

Таким чином, удосконалення митної політики України з урахуванням її прагнення до євроінтеграції повинно здійснюватися відповідно до ключових векторів розвитку, представлених у додатку Г.

Протягом воєнного стану було прийнято 23 закони, що внесли значні зміни до Митного кодексу України [4]. Ці нововведення позитивно вплинули на формування сприятливих умов для ведення бізнесу та стимулювання зовнішньоекономічної діяльності, що є важливим для відновлення країни. Однак, подальший розвиток митної системи вимагає не лише унормування положень через постанови Кабінету Міністрів та накази міністерств, але й

належного правозастосування. Важливо, щоб прийняті закони не залишалися декларативними, а впроваджувалися із дотриманням європейських принципів, таких як ризик-орієнтований підхід та прозорість процедур.

Основною проблемою залишається надмірна фіскальна спрямованість митної системи, яка змушує посадовців штучно збільшувати митну вартість товарів, щоб забезпечити виконання бюджетних планів. Це суперечить європейській практиці, яка ґрунтується на принципі підтримки бізнесу як основного джерела надходжень до бюджету. Запровадження прозорих процедур, заснованих на сучасних технологіях, дозволить змінити цю ситуацію, забезпечивши баланс між фіскальними цілями та інтересами підприємств [43].

Крім того, співпраця з міжнародними партнерами має стати важливим елементом вдосконалення митної політики. Інтеграція з європейськими системами митного адміністрування та впровадження стандартів ЄС сприятимуть прискоренню митних процедур, зниженню ризику правопорушень і формуванню позитивного іміджу України як надійного партнера у міжнародній торгівлі.

Негативним прикладом такого ігнорування стало рішення щодо переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України. Волонтери зверталися до Кабінету Міністрів України з петицією про відтермінування на 6 місяців впровадження Постанови КМУ №953 від 05.09.2023 року, яка набула чинності 1 грудня 2023 року [49]. Вони пропонували створити робочу групу для розроблення ефективнішого порядку пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. До складу цієї групи пропонувалося залучити Міністерство соціальної політики, громадських діячів, представників волонтерських організацій та іноземних фондів. Метою було розроблення прозорих правил ввезення гуманітарної допомоги, які б враховували інтереси всіх учасників процесу.

Незважаючи на зусилля органів державної влади щодо мінімізації негативних наслідків і виправлення помилок, ситуація може загостритися на

початку березня 2024 року. У цей період спеціально уповноважені органи з питань гуманітарної допомоги та податкові органи планують посилити контроль за цільовим використанням гуманітарної допомоги. Найбільше резонансу, ймовірно, набудуть випадки, пов'язані із забезпеченням такою допомогою військових частин.

Одним із ключових елементів міжнародної підтримки є програма макрофінансової допомоги ЄС, яка передбачає виділення Україні 18 млрд євро у 2023 році. Умови програми дозволяють почати погашення позик через 10 років, із завершенням виплат до 2053 року, причому відсотки за позиками покриває Європейський Союз. Водночас Україна взяла на себе виконання 20 зобов'язань, спрямованих на зміцнення макрофінансової стабільності, проведення структурних реформ, дотримання принципів верховенства права, реформу енергетичного сектору та покращення державного управління. Ці реформи є ключовими для досягнення економічного зростання, макроекономічної стабільності та зниження залежності від міжнародної донорської допомоги.

Серед важливих кроків на цьому шляху — впровадження Закону України «Про адміністративну процедуру», який набирає чинності 15 грудня 2023 року. Цей закон змінює підхід до взаємодії державних органів із фізичними та юридичними особами в адміністративних справах. У жовтні 2023 року Міністерство юстиції повідомило про ухвалення урядом законопроекту, який гармонізує 122 законодавчі акти з новим законом. Основна мета — уніфікація адміністративних процедур, усунення дублювання норм і створення однакового алгоритму взаємодії громадян і бізнесу з державою.

Водночас, через звернення бізнес-спільноти під час семінару, що відбувся 27 листопада 2023 року, було висловлено необхідність додаткового часу для тестування брокерського програмного забезпечення та підготовки компаній до нових процедур. У зв'язку з цим, Держмитслужба погодила з DG TAXUD відтермінування впровадження NCTS Фаза 5, зобов'язавшись здійснити перехід

не пізніше 1 травня 2024 року. Це враховує готовність нового Порталу трейдера та брокерського програмного забезпечення до повноцінної роботи згідно з вимогами системи [52].

Однак тимчасовий характер призначень заважає керівникам глибоко ознайомитися з колективом і впроваджувати довгострокові організаційно-структурні зміни, оскільки через нові призначення чи звільнення бракує часу на реалізацію стратегічних завдань. Основи ефективного державного менеджменту, які включають унормування завдань у правових формах, репутацію, довіру, оцінку та комунікації, залишаються недосяжними без реальних результатів.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження розвитку механізмів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності було досягнуто поставлену мету та вирішено всі завдання, що передбачалися. Робота дозволила всебічно проаналізувати теоретичні основи митного регулювання, оцінити практичну реалізацію митних процедур на прикладі діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», а також запропонувати шляхи удосконалення митного регулювання в умовах євроінтеграції України.

Було досліджено сутність, принципи та функції митного регулювання, яке виступає важливим інструментом державного впливу на зовнішньоекономічну діяльність. З'ясовано, що митне регулювання спрямоване на забезпечення економічної безпеки країни, сприяння розвитку торгівлі, захист національних інтересів, а також наповнення бюджету. Основними принципами митного регулювання в Україні є законність, спрощення процедур, прозорість, електронізація та взаємодія з міжнародними митними системами.

Аналіз ролі Державної митної служби України показав, що цей орган відіграє ключову роль у реалізації митної політики держави, регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, а також контролі за дотриманням законодавства суб'єктами ЗЕД.

Дослідження механізмів митного регулювання дозволило охарактеризувати ключові інструменти, такі як митний тариф, нетарифні заходи (сертифікація, санітарний контроль), митні режими, пільги для товарів з країн-партнерів у рамках угод про вільну торгівлю тощо. З'ясовано, що митне регулювання в Україні поступово адаптується до європейських стандартів, але все ще потребує вдосконалення.

Практична частина роботи була присвячена вивченню зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА», яка є частиною

глобальної групи Inditex та здійснює імпорт текстилю, взуття, аксесуарів і товарів для дому з метою їх реалізації на внутрішньому ринку України. Аналіз показав, що компанія повністю дотримується митного законодавства, що включає своєчасне оформлення митних декларацій, сплату митних платежів, проходження сертифікації продукції та санітарного контролю. Водночас діяльність компанії супроводжується значними викликами, пов'язаними з впливом митних платежів на собівартість товарів, часовими витратами на митне оформлення, а також додатковими витратами на дотримання нетарифних заходів регулювання.

Зокрема, у 2023 році митні платежі ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» склали 280 млн грн, з яких 126 млн грн припадало на ввізне мито, 140 млн грн — на ПДВ, а 14 млн грн — на акцизний податок. Використання угоди про вільну торгівлю з ЄС дозволило компанії зекономити 23 млн грн завдяки пільговим ставкам ввізного мита. Однак навіть із урахуванням пільг митні витрати збільшили собівартість продукції на 7,8%, що вплинуло на зростання цін для кінцевих споживачів.

Нетарифні бар'єри також суттєво впливають на діяльність компанії. У 2023 році витрати на сертифікацію продукції становили 812,5 тис. грн, на екологічне маркування — 1,5 млн грн, а на проходження санітарного контролю — до 50,4 тис. грн. Крім того, додаткові перевірки на митниці іноді спричиняли затримки поставок, що впливало на графік поставок у роздрібну мережу.

Попри виклики, ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» активно використовує інструменти оптимізації митних процедур, зокрема електронне декларування, попередній митний аудит та логістичні зони митного контролю.

На основі досвіду ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» та аналізу закордонних практик запропоновано напрями вдосконалення механізмів митного регулювання в Україні. Зокрема: цифровізація митних процедур: подальше впровадження електронного декларування, автоматизованих систем ризик-менеджменту та онлайн-інструментів для отримання дозвільних документів. Це

дозволить скоротити час і витрати на митне оформлення, а також знизити ризики корупції. Застосування пільгових режимів: розширення участі України в міжнародних торговельних угодах і спрощення механізмів використання пільгових ставок ввізного мита, зокрема через зниження бюрократичних бар'єрів для отримання сертифікатів походження EUR.1. Зменшення нетарифних бар'єрів: спрощення процедур сертифікації, скорочення термінів санітарного та фітосанітарного контролю, оптимізація витрат на екологічне маркування. Впровадження принципу взаємного визнання сертифікатів із країнами ЄС. Підтримка бізнесу в умовах євроінтеграції: розробка державних програм для компенсації частини витрат підприємств на митні платежі або сертифікацію, а також надання консультативної підтримки суб'єктам ЗЕД щодо використання міжнародних пільг.

Таким чином, митне регулювання суттєво впливає на зовнішньоекономічну діяльність компаній, зокрема ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА». Попри значні виклики, пов'язані з митними процедурами та платежами, компанія ефективно адаптується до умов українського та міжнародного законодавства завдяки використанню сучасних інструментів оптимізації. Запропоновані напрями вдосконалення митного регулювання сприятимуть підвищенню прозорості, ефективності та конкурентоспроможності митної системи України, що, у свою чергу, забезпечить сприятливі умови для розвитку зовнішньоекономічної діяльності та інтеграції України у світову економіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.12.2024).
2. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану : Постанова КМУ № 330 від 20.03.2022. Офіційний вісник України. 2022. № 26. С. 75. Ст. 1417.
3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV. Київ: Видавничий дім «Скіф», 2006. 48 с.
4. Митний кодекс України: Закон України № 4495-VI від 13.03.2012. Офіційний вісник України. 2012. № 32. Ст. 1175. С. 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 12.12.2024).
5. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію ... : Закон України № 2510-IX від 15.08.2022. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2510-20#Text> (дата звернення: 12.12.2024).
6. Про встановлення Митного кодексу Союзу: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 09.10.2013. Офіційний вісник Європейського Союзу. 2013. L 269. С. 1.
7. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю : Розпорядження КМУ № 188-р від 26.02.2022. Офіційний вісник України. 2022. № 20. С. 20. Ст. 1068.
8. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвеев М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 55–60. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6806.2022.1.55.
9. Андрушко А.П. Імплементация іноземного досвіду здійснення митного постаудиту в Україні: проблеми та перспективи. Публічне управління та митне адміністрування. 2017. № 2(17). С. 214–219.

10. Баязітов Л. Майбутнє української митниці в умовах вступу України до ЄС. 2024. URL: https://www.mdoffice.com.ua/ua/aSNewsDic.getNews?dat=12042024&num_c=842307.
11. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 453 с.
12. Гетьманцев Д. Кінець світу офшорів. Дзеркало тижня. 2019. URL: https://zn.ua/ukr/business/kinec-svitu-ofshoriv-299330_.html.
13. Гребельник О. П., Пашко П. В., Шевчук С. В. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : монографія. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 266 с.
14. Гуцул І. Імплементация досвіду зарубіжних країн в українську практику митного контролю. Економіка та суспільство. 2021. (28). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-47>.
15. Державна митна служба: діяльність, структура та завдання. Інститут аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/articles/state-customs-service-activities-structure-and-tasks/>.
16. Дорофєєва Л. М. Європейський вектор розвитку української митниці: монографія. Дніпро: УМСФ, 2019. 448 с.
17. Драганчук Ю. Українська митниця в горизонті-2030. Мета – підготовка до вступу до Митного союзу та ЄС. 2024. New Voice. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/strategichni-kroki-ukrajini-do-vstupu-v-yes-modernizaciya-mitnoji-sistemi-do-2030-roku-50435058.html/12>.
18. Звіт про виконання Плану роботи Державної митної служби України на 2021 рік та покладених на неї завдань. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>.
19. Звіт про результати роботи Державної митної служби України за 2022 рік. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>.

20. Звягінцев С.Б. Митна реформа: Як Україна планує наздогнати ЄС? Бізнес. 2024. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/ukrajinska-mitnicya-sut-zmin-ta-reform-chogo-chekati-vid-novogo-mitnogo-zakonodavstva-yes-50427081.html>.
21. Звягінцев С.Б. Навіщо митниці функції оперативно-розшукової діяльності і слідства? Економічна правда. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/02/21/710230/index.amp>.
22. Іванов С. Принципи державної митної політики в Україні: поняття, зміст і критерії класифікації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 10. С. 179–185. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8880>.
23. Караваєв Т., Калуга Н. Митна реформа ЄС: імплементація в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2024. № 1. С. 4–22.
24. Кийда Л. І., Шевченко Н. І. Особливості реалізації державної митної політики в Україні. Державне управління: удосконалення і розвиток. 2020. №4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/68.pdf.
25. Кийда Л.І., Шевченко Н.І. Особливості реалізації державної митної політики в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №4. DOI: <10.32702/2307-2156-2020.4.66>.
26. Кононов І. Нормативно-правове регулювання операцій зовнішньоекономічної діяльності. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Тернопіль, 28 травня 2021 р.) URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42582/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b2.pdf>.
27. Костишин Ю.С. Розвиток митного контролю в системі фінансової безпеки держави: дис. ... д-ра філос.: 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Житомир, 2021. 268 с.
28. Кулініч О.А., Гребенюк Я. Особливості функціонування митної системи України в сучасних умовах. Socially competent management of corporations in a behavioral economy: Collection of scientific papers / European institute of further education, Podhájka, 24–25.11.2021. Р. 259–260.

29. Кулініч О.А. Умови розвитку міжнародного бізнесу в Україні. Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність: Міжнар. наук.-практ. конф. (14.05.2020 р.) ХДУХТ. Х., 2020. Ч.2. С.85–87.
30. Кулініч О.А. Трансформації структури економіки України в контексті інтеграції в європейський економічний простір. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін: Всеукр. наук.-практ. конф. (22.10.2020 р.) ПДАА. Полтава, 2020. С.200–204.
31. Курасова Є. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «митна політика». Вісник Академії митної служби України. 2003. №2. С.11–15.
32. Лагутін С. Теоретичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Молодий вчений. 2024. №6(130). С.189–194. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-24>.
33. Лепеха М.О., Ревунова А.Б. Оцінка ефективності фіскальної функції в контексті розвитку митної політики України. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: зб. матер. III наук.-практ. круглого столу (15 травня 2020 р., м. Ірпінь). Ірпінь, 2020. С.127–129. URI: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/5477>.
34. Макаренко А.В. Щодо зверненням Української Ради Бізнесу щодо «повного перезавантаження митниці». 2024. URL: <https://www.facebook.com/100004557765648/posts/2887525778075986/?mibextid=WC7FNe&rdid=UBawkJIoB5icPPbn>.
35. Мельник О.Г., Адамів М.Є., Тодощук А.В. Митний досвід Литовської Республіки: особливості імплементації в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №20. С.5–9.
36. Мельник О.Г., Подра О.П., Петришин Н.Я. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Львів: Галицька видавнича спілка, 2021. 392 с.

37. Мельник Т., Пугачевська К. Нетарифне регулювання у країнах ЄС. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2014. №2. С.15–28.
38. Мережко Н., Караваєв Т., Калуга Н. Подолання бар'єрів у міжнародній торгівлі через спрощення митних процедур. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. №3. С.5–20.
39. Мінфін здійснює всі необхідні кроки для розвитку української митниці. Урядовий портал. 2024. URL: https://www.mdoffice.com.ua/ua/aSNewsDic.getNews?dat=20052024&num_c=844225.
40. Митна політика України. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/meta-mytnoi-polityky-ukrainy-v-ramkakh-natsstrategii-staty-skhidnym-mytnym-kordonom-ievropeiskoho-soiuzu>.
41. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України: монографія / К.О. Ващенко, П.В. Пашко, С.В. Онишко та ін.; за наук. ред. П.В. Пашка, С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 518 с.
42. Нагорічна О.С. Еволюційні аспекти становлення та розвитку митної політики в Україні. Сталий розвиток економіки. 2019. №2. С.12–19. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4697/1/4457_IR.pdf.
43. Нові реалії здійснення митної справи в Україні: збірник матеріалів наук.-практ. круглого столу (Ірпінь-Хмельницький, 30 травня 2023 р.) / Редкол.: Смірнова О.М., Давиденко Н.М., Калганова О.А. та ін. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. 80 с.
44. Офіційний сайт митниці Литовської Республіки. URL: <http://www.lrmuitine>.
45. Павлович-Сенета Я.П. Загальна характеристика й історичні форми державної політики у сфері державної митної справи. Науковий вісник

Львівського державного університету внутрішніх справ. 2017. №4. С.254–262.
URI: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/1701>.

46. Пашко П., Пашко Д., Мирошніченко Г., Штик Ю. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. Сталий розвиток економіки. 2024. №3(50). С.146–155. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-23>.

47. Пашко П.В., Пашко Д.В. Нові митні інтереси країни та побудова системи їх забезпечення. Митниця в умовах війни та повоєнного стану: матеріали дискусійної платформи. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2022. С.27–32.

48. Пашко П.В., Пашко Д.В. Майбутнє митниці в інформаційному середовищі. Проблеми та перспективи підприємницьких структур за умов нестійких процесів розвитку економіки: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (17.05.2024 р.) Київ: НАУ, 2024. С.77–79.

49. Петиція № 41/005606-23еп. Відтермінування вступу в дію та внесення змін до постанови КМУ №953 від 05.09.2023 р. URL: <https://petition.kmu.gov.ua/petitions/5606>.

50. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2006. 332 с.

51. Пріцкер П. Сполучені Штати заохочують уряд України збільшувати прибутки в першу чергу шляхом реформування митниці і боротьби із сірими ринками. Укрінформ. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3890094-ak-zbilsiti-pributki-ukraini-pricker-kaze-so-ssa-radat-pocinati-ne-z-pidvisenna-podatktiv.html>.

52. Розумна митниця. Проект ВМО. URL: <https://t.me/smartlogisticsnet/1036>.

53. Саварець А.В. Український та зарубіжний досвід побудови митних органів: рекомендації для сучасної України : консультативна робота. Київ: ГО «ІЕДПК», 2017. 24 с.

54. Скибінський О., Сивохіп П. Особливості митного регулювання в Україні. Економіка та суспільство. 2024.(62). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-108>.
55. Скрипник С., Процевят О., Воронова О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022.(38). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>.
56. Суворов В. Реформування в умовах війни. Чим унікальний досвід української митниці. DSnews. 2023. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/blog/reformuvannya-v-umovah-viyni-chim-unikalniy-dosvid-ukrajinskoji-mitnici-11122023-492248>.
57. Угрин В. В. Діджиталізація митного контролю в Україні. Інфраструктура ринку. 2020. Вип.47. С.168–173. DOI: [https://doi.org/10.32843/infrastructure47\\$31](https://doi.org/10.32843/infrastructure47$31).
58. Шаргородська М. Правове регулювання зовнішньої економічної діяльності в Україні. Universum. 2024.(14). С.159–166. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1372>.
59. Ališkauskas V. Рух до митного союзу з ЄС: де Україна досягла успіху і що потрібно доробити. Українська правда. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2023/03/21/7158185/>.
60. Antonova L., Antonov A. Prospects for improving the state regulation of foreign economic activities in Ukraine through the prism of ensuring the economic security of the state. Public Administration and Regional Development. 2023. No. 21. P. 759–788. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2023.21.07>.
61. Banchuk-Petrosova O. Mechanisms of state regulation of foreign economic activity. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. №4. С.3–7. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.4.1.35534116>.
62. 35534116 - ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» - Фінансова звітність за 2022 рік - Clarity Project. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/35534116/yearly-finances?current_year=2022 (дата звернення: 12.12.2024).

63. Ukrinform. Як збільшити прибутки України: Пріцкер каже, що США радять починати не з підвищення податків. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3890094-ak-zbilsiti-pributki-ukraini-pricker-kaze-so-ssa-radat-pocinati-ne-z-pidvisenna-podatkiiv.html> (дата звернення: 19.12.2024)

64. Ukrinform. Сергій Звягінцев, в.о. голови Держмитслужби. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3738623-sergij-zvaginev-vo-golovi-derzmitssluzbi.html> (дата звернення: 19.12.2024)

65. Inditex. Inditex leadership 2024. URL: <https://www.inditex.com/itxcomweb/en/group/leadership> (дата звернення: 12.12.2024).

66. Inditex. Inditex approach 2024. URL: <https://www.inditex.com/itxcomweb/en/group/our-approach> (дата звернення: 12.12.2024).

67. Inditex. Inditex history 2024. URL: <https://www.inditex.com/itxcomweb/en/group/history> (дата звернення: 12.12.2024).

68. Inditex. Inditex Logistics 2024. URL: <https://www.inditex.com/itxcomweb/en/talent/teams#logistics> (дата звернення: 12.12.2024).

69. Inditex. Inditex careers 2023. URL: <https://www.inditexcareers.com/portalweb/uk/> (дата звернення: 12.12.2024).

70. Inditex. FY2021 RESULTS: https://www.inditex.com/itxcomweb/api/media/93666757-f5a8-462f-b08b-984998091ff1/full_results_2021.pdf?t=1655306476151 (дата звернення: 12.12.2024).

71. Inditex. Annual report 2023 URL: <https://annualreport2023.inditex.com/en/social#nuestros-clientes> (дата звернення: 12.12.2024).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Основні показники діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2019-2023 роки

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість персоналу	-	-	604	1 160	868
Дохід	1 931 004	2 003 514	3 160 480	893 334	14 336 тис. грн
Чистий прибуток	525 473	483 300	717 834	-681 172	-404 924
Активи	947 375	907 668	2 741 406	1 384 998	1 007 634
Гроші та їх еквіваленти	117 909	280 265	315 639	28 769 тис. грн	6 636 тис. грн
Довгострокові зобов'язання	239 187	154 661	383 979	252 261	188 452
Поточні зобов'язання	147 827	216 336	692 516	632 998	724 367
Власний капітал	560 361	536 671	1 664 911	499 739	94 815 тис. грн

*Розраховано за даними Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форми №1) ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2019-2023 роки., тис. грн.

ДОДАТОК Б

Коефіцієнтний аналіз діяльності ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2019-2023 роки

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності (%)	394.13 %	256.41%	178.01%	55.50%	6.42%
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (%)	79.76%	129.55%	45.58%	4.54%	0.92%
Коефіцієнт швидкої ліквідності (%)	323.35 %	193.33%	105.27%	53.72%	6.42%
Коефіцієнт автономії (%)	59.15%	59.13%	60.73%	36.08%	9.41%
Рентабельність активів (ROA) (%)	55.47%	53.25%	26.18%	- 49.18%	-40.19%
Рентабельність власного капіталу (ROE) (%)	93.77%	88.11%	65.21%	- 62.94%	-136.21%
Чиста маржа (%)	27.21%	24.12%	22.71%	- 76.25%	- 2824.53%
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом(%)	153.63 %	152.04%	110.36%	48.34%	9.86%
Коефіцієнт заборгованості (%)	15.60%	23.83%	25.26%	45.70%	71.89%

Розраховано за даними Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форми №1) ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» за 2019-2023 роки., тис. грн.

SWOT-аналіз митного регулювання для ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА»

Сильні сторони (Strengths)

1. Великий досвід у зовнішньоекономічній діяльності.

ТОВ «ІНДІТЕКС УКРАЇНА» має налагоджені процеси імпорту текстилю, взуття та аксесуарів, що зменшує операційні ризики.

2. Використання пільг за Угодою про асоціацію з ЄС.

Завдяки Угоді про асоціацію, 78% товарів ввозяться за зниженою ставкою мита, що дозволило заощадити 23 млн грн у 2023 році.

3. Високий рівень автоматизації логістичних процесів.

95% митних декларацій подаються в електронному вигляді, що скорочує час оформлення до 3,8 годин.

Можливості (Opportunities)

1. Використання зон вільної торгівлі.

Участь у міжнародних угодах дозволяє зменшити ставки мита для деяких категорій товарів (наприклад, текстиль, взуття).

2. Подальша автоматизація процесів.

Розширення використання автоматизованих систем управління митними ризиками може знизити час оформлення ще на 20%.

3. Розширення використання зон митного контролю.

Зберігання 12% імпортованих товарів у митних складах знизило витрати на транспортування та управління запасами на 10%.

Джерело: створено автором

Слабкі сторони (Weaknesses)

1. Високий рівень митних платежів. Митні витрати становлять 29,14% загальних витрат компанії, що є суттєвим.

Митні платежі у 2023 році перевищили собівартість реалізованої продукції у 2,49 раза (248,78%).

2. Від'ємна рентабельність після врахування митних платежів. Рентабельність компанії у 2023 році склала -1267,43%.

Високі митні витрати суттєво знижують фінансову стабільність компанії.

3. Залежність від ефективності роботи митних органів.

У 2023 році затримки на митниці загалом становили 72 години, що призвело до витрат на зберігання 15 тис. грн.

Загрози (Threats)

1. Ризик введення нових тарифів чи підвищення ставок мита.

Зміна тарифів на імпорт взуття (10%) чи текстилю (5–10%) може збільшити витрати компанії.

2. Ризик штрафів через помилки у документації.

У 2023 році жодного штрафу не було зафіксовано, але ризик порушень зростає через постійне оновлення вимог.

3. Затримки через додаткові перевірки чи збої в роботі митних органів.

У 2023 році 5 партій товарів затримали через санітарні перевірки, що призвело до додаткових витрат у розмірі 10 тис. грн.

Основні принципи функціонування Смарт митниці

Джерело: власна розробка автора

ДОДАТОК Д

Європейські вектори вдосконалення митної політики в Україні

Європейські напрями вдосконалення митної політики України:

підвищення ефективності співпраці між Україною та країнами Європи у виконанні міжнародних угод у митній сфері;

уніфікація митного законодавства України та гармонізація його з європейськими нормативно-правовими актами;

забезпечення дотримання персоналом митних органів українського законодавства з метою підтримки правоохоронної діяльності та національної безпеки;

упорядкування нормативного забезпечення та його реалізація на спільних кордонах із європейськими державами, спрямовані на ефективну міждержавну взаємодію;

виконання завдань державного рівня у сфері митної політики в рамках євроінтеграційного курсу, що належать до компетенції Державної митної служби України;

цифровізація процесів у митній сфері для підвищення ефективності роботи.

Джерело: власна розробка автора

Принципи державної митної політики в контексті зовнішньоекономічної діяльності

Принцип	Опис принципу
Верховенство права	Охоплює справедливість, порядність, рівність, і заборону довільного втручання, вказуючи на важливість поваги до законів.
Законність	Вимагає, щоб дії митних органів були строго в межах і на основі законодавства України.
Збалансованість інтересів	Підтримує рівновагу між потребами державного бюджету і спрощенням процедур для учасників митних відносин.
Недопустимість подвійного оподаткування	Спрямований на адаптацію митного законодавства до міжнародних стандартів і запобігання подвійному оподаткуванню.
Єдність митних режимів	Забезпечує однакове застосування митних правил до всіх учасників без винятку, з метою забезпечення справедливості.
Прозорість та гласність	Гарантує відкрите інформування про митні процедури та їх результати, забезпечуючи доступність інформації для громадськості.

Джерело: [34]

Класифікація принципів митної політики за різними критеріями

Критерій	Принципи
Функції держави	Принципи захисту митних інтересів, принципи митної безпеки, принципи регулювання зовнішньої торгівлі, принципи захисту внутрішнього ринку, принципи розвитку економіки, принципи інтеграції до світової економіки.
Напрями митної політики	Функціональне призначення митної політики включає соціально-правові та спеціально-правові принципи зовнішньої та внутрішньої економічної політики.
Територіальна спрямованість	Погодження інтересів між господарюючими суб'єктами, органами державного управління, які формують митну політику, та митними органами, що її реалізують.

Джерело: [40]

Практика застосування митних інструментів в системі забезпечення економічної безпеки України

№	Митні інструменти	Завдання
1	Економічне регулювання (митні методи)	Наповнення державного бюджету, підтримка конкурентоспроможності вітчизняних виробників
2	Ринковий нагляд і контроль продукції	Забезпечення відповідності продукції, яка ввозиться на митну територію України, встановленим вимогам щодо вільного обігу
3	Тарифне та нетарифне регулювання імпорту сільськогосподарських товарів	Підтримка конкурентоспроможності вітчизняних виробників
4	Обмеження ввезення товарів	Розроблено механізм захисту національного виробника від субсидованого імпорту
5	Заборона на ввезення товарів	Відповідь на дії уряду іншої країни щодо заборони ввезення товарів на її митну територію

Джерело: [14]